

**SYSMÄN NUORAMOISTEN JA ONKINIEMEN
KYLIIEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI
1999**

**Antti Bilund
Nuoramoisten kylätoimikunta**

SYSMÄ, NUORAMOISTEN JA ONKINIEMEN KYLÄT

TUTKIMUKSEN SUORITTAJA: Nuoramoisten kylätoimikunta

INVENTOIJAJA: fil. yo. Antti Bilund

Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi liittyy Nuoramoisten kylätoimikunnan / Sysmän kehitys Oy:n maisemanhoidon jatkoprojektiin. Samaan projektiin liittyen Nuoramoisissa on vuonna 1997 tehty inventointia ja koekuopitusta (Hannu-Matti Wahl), joka suuntautui suurelta osin historiallisen ajan muinaisjäänneksiin. Vuoden 1999 tutkimuksissa keskityttiin esihistoriallisiin muinaisjäänneksiin. Pääosa kenttätöajasta käytettiin rautakautisen röykkiön Sysmä [30] Koskuenmäki 1 kaivaukseen. Toissijaisesti jatkettiin alueen inventointia pyrkien löytämään aiemmin tuntemattomia esihistoriallisia muinaisjäänneksiä. Ennen kesän 1999 inventointia alueelta tunnettiin neljä kivikautista asuinpaikkaa, 11 todennäköisesti rautakautista kuppikiveä, rautakautinen röykkiö ja siihen liittyvä mahdollinen asuinpaikka.

Tarkastettavat alueet valittiin kartta-analyysin perusteella ja ottaen huomioon Päijänteen rannansiirtyminen erityisesti kivi- ja varhaismetallikautisen pyyntiasutuksen muinaisjäänneiden sijaintia ajatellen. Pyyntiasuinpaikkoja etsittiin Päijänteen entisiltä ranta-alueilta ja alueen itäosan sisäjärviltä. Tarkastetuilla alueilla tutkittiin maan pintaa alueilla, joilla se oli jostain syystä rikkoutunut, ja joissakin tapauksissa kaivettiin myös pieniä koekuoppia. Samalla tarkastettiin maastoa muita pyyntikulttuuriin liittyviä muinaisjäänneksiä, kuten pyyntikuoppia ja lapinraunioita, silmällä pitäen. Rautakautisen, maata viljelevän asutuksen muinaisjäänneiden löytämiseksi tarkastettiin kynnetyjä peltoja ja viljelemättömiä alueita Nuoramoisten kylän keskeisellä alueella ja pienempiä alueita muualla Nuoramoisissa ja Onkiniemessä. Kynetyillä peltoalueilla pyrittiin löytämään pintapöimintana esihistorialliseen asutukseen viittaavia löytöjä, erityisesti keramiikkaa. Raivaamattomilla alueilla tarkastettiin kiviä ja kallioita kuppikivien löytämiseksi ja tarkkailtiin mahdollisia maan pinnalle näkyviä rakenteita, kuten röykkiöitä.

Inventoinnissa löytyi yksi rautakaudelle ja ehkä historialliselle ajalle ajoittuva muinaisjäännealue (kaksi uhrikiveä, rautakautinen muinaisjäänne, mahdollisesti asuinpaikka ja neljä röykkiötä) sekä kuusi kivi- tai varhaismetallikautista pyyntiasuinpaikkaa. Löytyneet pyyntiasuinpaikat monipuolistavat kuvaa alueen varhaisemmasta esihistoriasta. Rautakautinen muinaisjäännealue laajentaa Nuoramoisen kylän tunnettua rautakautista asutusvyöhykettä.

LÖYDÖT: KM 31844 - 31850

KENTTÄTYÖAIKA: noin viittä työpäivää vastaava aika touko- ja syyskuussa 1999

TUTKIMUSKUSTANNUKSET: Nuoramoisten kylätoimikunta / Sysmän kehitys Oy maisemanhoidon jatkoprojekti 33000 mk (sisältää myös rautakautisen röykkiön Sysmä [30] Koskuenmäki 1 kaivauksen)

TUTKIMUSRAPORTTI: Antti Bilund 9.2.2000 (museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa)

Sisällysluettelo

Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi 1999	2
- Johdanto	
- Alueen arkeologinen tutkimustilanne	
- Kenttätyöt	
- Raportin laadinta	
- Tulokset	
Luettelot	5
- Luettelo 1. Inventointikohteet	
- Luettelo 2. Inventointilöydöt, KM 31844 - KM 31850	
- Luettelo 3. Valokuvaluettelo, diat, KM 42465 - 42468	
- Luettelo 4. Valokuvaluettelo, diat, Nuoramoisten kylätoimikunnalle toimitetut kuvat	
Kohdekuvaukset	9
- Kohteet 1-3. Inventoinnissa tarkastetut aiemmin tunnetut muinaisjäännökset	
- Kohteet 4-10 Inventoinnissa löydetyt esihistorialliset muinaisjäännökset	
- Kohde 11. Inventoinnissa todettu kivikautinen hajalöytöpaikka	
Kartat	29
- Kartta 1 Inventointialue ja inventointikohteet, yleiskartta	
- Kartat 2-8. Inventointikohteet, peruskarttakopiot 1:20000	

SYSMÄN NUORAMOISTEN JA ONKINIEMEN KYLIEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 1999

Johdanto

Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi liittyy Nuoramoisten kylätoimikunnan / Sysmän kehitys Oy:n maisemanhoidon jatkoprojektiin, johon on myönnetty EU:n 5B-tukea 26.3.1997. 5B-ohjelmien tarkoituksena on maaseudun ja kylien elinkeinojen ja elämisen laadun kehittäminen. Maisemanhoidon jatkoprojektiin kuuluvien arkeologisten tutkimusten tavoitteena on toisaalta alueen historian ja muinaisjäännösten selvittäminen erityisesti matkailuelinkeinon kehittämistä ajatellen, ja toisaalta alueen historiasta ja esihistoriasta kertovan tiedon tuottaminen paikallisen identiteetin ja siten myös elämisen laadun kehittämiseksi. Samaan projektiin liittyen Nuoramoisissa on aiemmin tehty maisema-analyyttinen selvitys (maisema-arkkitehti Ritva-Maija Saarinen) ja arkeologista inventointia ja koekuopitusta (arkeologi Hannu-Matti Wahl). Aikaisempi arkeologinen inventointi suuntautui suurelta osin historiallisen ajan muinaisjäännöksiin, lähinnä vanhoihin talon paikkoihin, ja 1700-1800 -lukujen asutushistoriaan. Vuoden 1999 arkeologisten tutkimusten tarkoituksena oli näitä tutkimuksia täydentäen keskittyä esihistoriaan ja esihistoriallisiin muinaisjäännöksiin. Tutkimukset suunniteltiin kaksiosaisiksi. Ensisijaisesti haluttiin kaivauksin tutkia rautakautinen, haudaksi oletettu, röykkiö Sysmä [30] Koskuenmäki 1. Toissijaisesti, käytettävissä olevan ajan sen salliessa, päätettiin jatkaa alueen arkeologista inventointia pyrkien löytämään aiemmin tuntemattomia esihistoriallisia muinaisjäännöksiä.

Alueen arkeologinen tutkimustilanne

Nuoramoisten kylätoimikunnan toiminta-alueeseen kuuluvat varsinainen Nuoramoisten kylä, Lahdenpohja, Ravioskorpi ja Onkiniemi. Näistä Lahdenpohja ja Ravioskorpi ovat vanhan Nuoramoisen kylän takamaalle syntyneitä uudisasutusalueita, mutta Onkiniemi on erillinen maarekisterikylä. Toisaalta Nuoramoisten maarekisterikylä ei enää kuulu kokonaan Sysmään. Siihen kuuluva Pääsinniemi on liitetty Heinolan maalaiskuntaan (nykyisin Heinolaa), eikä kuulu inventointialueeseen. Inventointialueeksi tuli siten Nuoramoisten ja Onkiniemen maarekisterikylien Sysmään kuuluva alue.

Nuoramoisten kylän alueelta oli jo 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella saatu museoiden kokoelmiin neljä kivikautista kiviesinettä, joiden löytöpaikat eivät ole tarkasti tiedossa, ja rautakauden lopulle ajoittuvat hopearaha Nordenlundin rantapelloilta sekä rahoja ja koruja sisältänyt kätkölöytö Pääsinniemeltä, Ylimmäisen järven saaresta. Ensimmäinen arkeologinen tutkimus inventointialueella oli Pentti Koivusen suorittama Sysmän inventointi vuonna 1965. Koivunen löysi alueelta neljä kivikautista asuinpaikkaa, Pirttikallion, Hallaharjun ja Ronin Ravioskorvesta sekä Kauraniemen Onkiniemen kylästä. Inventoinnissa asuinpaikaksi todettu Janatinniemen löytöpaikka Pääsinniemellä on Heinolaan liitetyllä alueella. Koivunen suoritti seuraavana vuonna myös kaivaustutkimuksia Hallaharjun ja Ronin asuinpaikoilla, jotka olivat tuhoutumassa hiekanoton vuoksi. Vuosina 1971 ja 1973 Matti Huurre tarkasti yleisöilmoitusten perusteella viisi rautakautista kuppikiveä Nuoramoisten Koskuenmäessä (kaksi kiveä), Koskuenojalla, Nordenlundin hevossaassa ja Korterannassa. Samalla hän löysi Koskuenmäen rautakautisen röykkiön. Hannu-Matti Wahlin inventoinnissa vuonna 1997 rekisteröitiin kuppikallio Sihvolan talon pihapiirissä. Lisäksi Koskuenmäestä pellostä löytyi mahdollisesti esihistoriallista keramiikkaa, mikä viittaa asuinpaikkaan. Muihin Wahlin inventointikohteisiin ei liity esihistoriallisia löytöjä. Vuoden 1997 jälkeen kuppikiviä on löytynyt lisää, Sihvolan pihapiiristä kaksi ja Nordenlundin kar-

jahaasta kolme. Ennen kesän 1999 inventointia alueelta tunnettiin siis neljä kivikautista asuinpaikkaa, 11 todennäköisesti rautakautista kuppikiveä, rautakautinen röykkiö ja siihen liittyvä mahdollinen asuinpaikka.

Kesällä 1999 museovirasto inventoi koko Sysmän kunnan alueen muinaisjäännökset. Inventoinnin suoritti tutkija Sirkka-Liisa Seppälä. Aiemmin tunnettujen muinaisjäännösten suuren määrän vuoksi inventointi painottui niiden nykyisen kunnan selvittämiseen. Koska Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi keskittyy aiemmin tuntemattomien muinaisjäännösten etsimiseen, vuoden 1999 inventoinnit täydentävät toisiaan.

Kenttätyöt

Maastossa töitä tehtiin 26.5.1999 ja 26.9.-2.10.1999, osittain samanaikaisesti Koskuenmäen röykkiön kaivaukseen liittyvien töiden kanssa. Inventoinnin kenttätöihin käytettiin yhteensä noin viittä työpäivää vastaava aika. Kenttätyöajasta yksi päivä kului aiemmin tunnetun kohteen Koskuenmäki 3 tutkimiseen ja maastotarkastuksiin yhdessä Sirkka-Liisa Seppälän kanssa. Ajankäytön painopiste oli kuitenkin aiemmin tuntemattomien muinaisjäännösten etsimisessä sopivilta alueilta.

Tarkastettavat alueet valittiin kartta-analyysin perusteella ja ottaen huomioon Päijänteen rannansiirtyminen erityisesti kivi- ja varhaismetallikautisen pyyntiasutuksen muinaisjäännösten sijaintia ajatellen. Pyyntiasuinpaikkoja etsittiin Nuoramoisjärven rannoilta ja Raviokorvesta Päijänteen entisiltä ranta-alueilta sekä Tepoonjärveltä, Ylimmäiseltä, Uurajärveltä ja Sääksjärveltä, jotka ovat kivikaudellakin olleet sisäjärviltä. Tarkastetuilla alueilla tutkittiin maan pintaa alueilla, joilla se oli jostain syystä rikkoutunut, ja joissakin tapauksissa kaivettiin myös pieniä koekuoppia. Samalla tarkastettiin maastoa muita pyyntikulttuuriin liittyviä muinaisjäännöksiä, kuten pyyntikuoppia ja lapinraunioita, silmällä pitäen. Rautakautisen, maata viljelevän asutuksen muinaisjäännösten löytämiseksi tarkastettiin kynnettyjä peltoja ja viljelemättömiä alueita Nuoramoisten kylässä Pakkaselan tasalta etelässä Vanhanpaikanojan tasalle pohjoisessa. Pienempiä alueita tarkastettiin myös Nuoramoisten kylää vastapäätä, Lahdenpohjanlahden länsipuolella olevan niemen kärkiosassa ja itärannalla sekä Onkiniemen kylän keskusalueella. Kynnetyillä peltoalueilla pyrittiin löytämään pintapoimintana esihistorialliseen asutukseen viittaavia löytöjä, erityisesti keramiikkaa. Raivaamattomilla alueilla tarkastettiin kiviä ja kallioita kuppikivien löytämiseksi ja tarkkailtiin mahdollisia maan pinnalle näkyviä rakenteita, kuten röykkiöitä.

Raportin laadinta

Koska inventointiin käytettävissä oleva aika jäi varsin lyhyeksi ei sen puitteissa ollut mahdollista muodostaa kokonaiskuvaa inventointialueen muinaisjäännös- ja löytötilanteesta. Toisaalta aiemmin tunnettujen kohteiden tarkastaminen niiden nykytilan selvittämiseksi oli inventoinnin aikana syksyllä jo suoritettu museoviraston koko Sysmän kattavassa inventoinnissa. Tämä inventointikertomus sisältää kohdekuvaukset vain inventoinnissa löytyneistä uusista arkeologisista kohteista ja Koskuenmäen muinaisjäännöksistä (SYSMÄ [30]-[32]), jotka tarkastettiin ja kartoitettiin Koskuenmäki 1:n kaivauksen yhteydessä. Aiemmin tunnettujen ja viime aikoina löytyneiden, mutta aiemmin tarkastamattomien muinaisjäännösten osalta uusimmat tiedot ovat saatavissa raportissa, jonka museoviraston tutkija Sirkka-Liisa Seppälä laatii koko Sysmän inventoinnin perusteella.

Luettelossa 1 on esitetty Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologisen inventoinnin inventointikohteet. Inventointikohteet on numeroitu juoksevasti. Numerot 1-3 ovat Koskuenmäen aiemmin tunnetut muinaisjäännökset. Numerot 4-10 on annettu tässä inventoinnissa löytyneille esihistoriallisille kiinteille muinaisjäännöksille. Numero 11 on in-

ventoinnissa löytynyt kivikautinen hajalöytöpaikka. Inventoinnin aikana kerätyistä tiedoista on koottu tietokanta Mikroliitti Oy:n valmistamalla SOAR-tietokantasovellutuksella. Inventointiraportin kohdekuvaukset ja luettelot on tulostettu tietokannasta.

Inventoinnissa talteen otetut löydöt on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin päänumeroilla KM 31844 - KM 31850 (luettelo 2). Inventoinnin aikana maastossa otettiin jonkin verran diakuvia. Muutamia niistä on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin numeroilla KM 42465 - KM 42468 (luettelo 3, 4 kuvaa), osa on luovutettu Nuoramoisten kylätoimikunnalle, joka sijoittanee ne Sysmän kotiseutuyhdistyksen arkistoon (luettelo 4, 4 kuvaa).

Tulokset

Inventoinnissa löytyi yksi rautakaudelle ja ehkä historialliselle ajalle ajoittuva muinaisjäännösalue (kaksi uhrikiveä, rautakautinen muinaisjäännös, mahdollisesti asuinpaikka ja neljä röykkiötä) sekä kuusi kivi- tai varhaismetallikautista pyyntiasuinpaikkaa. Yksi asuinpaikoista on noin sata metriä inventointialueen ulkopuolella, Heinolaan liitettyssä Nuoramoisten maarekisterikylän osassa. Kiinteitä muinaisjäännöksiä löytyi siis seitsemän kappaletta. Lisäksi todettiin yksi hajalöytöpaikka, jolta löytyi yksi kvartsi-iskos. Sekin saattaa olla pyyntiasuinpaikka.

Löytyneet pyyntiasuinpaikat monipuolistavat kuvaa alueen varhaisemmasta esihistoriasta. Niiden joukossa on sekä pieniä leiripaikkoja (Saunasaari, Taukaniemi), että laajoja ja todennäköisesti pitkään käytössä olleita asuinpaikkoja (Nordenlundin ranta). Löytöinä saatiin tyypillistä asuinpaikkamateriaalia, keramiikkaa kuitenkin vain Taukaniemestä. Ainoa asuinpaikoilla todettu rakenne on Nordenlundin ranta 2:n todennäköinen kuoppaliesi. Selviä asumusten jäännöksiä sisältäviä paikkoja inventoinnissa ei löytynyt, ainoa sellainen lähialueilla on edelleen Sysmän Naumin leirikeskuksen asuinpaikka. Kaikki löytyneet pyyntiasuinpaikat Saunasaarta lukuun ottamatta ovat myös enemmän tai vähemmän tuhoutuneet nykyisen maankäytön seurauksena.

Vanha-Olkkolan muinaisjäännösalue kuppikivineen ja keramiikkalöytöjen perusteella todennäköisine asuinpaikkoina laajentaa Nuoramoisen kylän tunnettua rautakautista asutusvyöhykettä. Kuppikiviä on aiemminkin tunnettu kylän pohjoisosista (Nordenlundin hevoshaka, Sihvola) ja niitäkin on syytä pitää rautakautisina. Vanha-Olkkolan keramiikkalöydöt vahvistavat osaltaan tätä ajoitusta. Kuppikivien suuresta määrästä huolimatta Vanha-Olkkola on kuitenkin vasta toinen paikka (Koskuenmäen lisäksi) Nuoramoisten alueella, jossa myös esinelöydöt osoittavat asutusta olleen jo rautakaudella.

Turussa 9.2.2000

Antti Bilund

Antti Bilund

Luettelo 1. Inventointikohteet

Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi 1999

Kohteet 1-3 ovat aiemmin tunnettuja muinaisjäännöksiä ja kohteet 4-11 inventoinnissa löytyneitä kohteita.

Nro	Mj-luettelo	Nimi	Ajoitus	Tyyppi	Luok- -ka	Perus- kartta	X	Y
1	SYSMÄ [30]	Koskuenmäki 1	rautakautinen	muinaisjäännösryhmä (röykkiö, asuin- paikka ?, uhrikivi ?)	I-II	3121 05	6812 44	3438 09
2	SYSMÄ [31]	Koskuenmäki 2	rautakautinen	uhrikivi	I	3121 05	6812 46	3438 07
3	SYSMÄ [32]	Koskuenmäki 3	rautakautinen	muinaisjäännösryhmä (uhrikivi, ajoittamaton röykkiö)	I-II	3121 05	6812 42	3438 07
4	SYSMÄ [100]	Nordenlundin ranta 1	kivikautinen	asuinpaikka	II	312105	6812 17	3437 69
5	SYSMÄ [101]	Nordenlundin ranta 2	kivikautinen	asuinpaikka	II	3121 05	6811 84	3437 68
6	SYSMÄ [102]	Saunasaari	kivikautinen	asuinpaikka	II	3121 05	6814 60	3437 88
7	SYSMÄ [103]	Taukaniemi 1	kivikautinen	asuinpaikka	II	3121 07	6809 82	3445 27
8	SYSMÄ [104]	Taukaniemi 2	kivikautinen	asuinpaikka	II	3121 07	6809 65	3445 36
9	SYSMÄ [105]	Vanha-Olkkola	rautakautinen	muinaisjäännösryhmä (2 uhrikiveä, asuin- paikka ?, 4 ajoittama- tonta röykkiötä)	I-II	3121 05	6813 39	3438 81
10	HEINOLA [15]	Martinlampi	kivikautinen	asuinpaikka	II	3121 07	6806 79	3444 04
11		Tepoonjärvi	kivikautinen	hajalöytöpaikka	III	3121 08	6811 60	3440 46

Luettelo 2. Inventointilöydöt

Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi 1999

Löytö				Kohde		
Museo	Numero	Laji	Määrä	Inventointikohde	Mj-luettelo	Nimi
KM	31844 1	KVARTSIKAAVIN	1	4	SYSMÄ [100]	Nordenlundin ranta 1
KM	31844 2	KVARTSIESINE	1	4	SYSMÄ [100]	Nordenlundin ranta 1
KM	31844 3	KVARTSI-ISKOKSIA	18	4	SYSMÄ [100]	Nordenlundin ranta 1
KM	31844 4	KVARTSIKAAVIN	1	4	SYSMÄ [100]	Nordenlundin ranta 1
KM	31844 5	KVARTSIKAAVIN	1	4	SYSMÄ [100]	Nordenlundin ranta 1
KM	31844 6	KVARTSIKAAVIN	1	4	SYSMÄ [100]	Nordenlundin ranta 1
KM	31844 7	KVARTSIKAAVIN	1	4	SYSMÄ [100]	Nordenlundin ranta 1
KM	31845 1	TASATALTTA	1	5	SYSMÄ [101]	Nordenlundin ranta 2
KM	31845 2	KVARTSIITTIESINE	1	5	SYSMÄ [101]	Nordenlundin ranta 2
KM	31845 3	KVARTSIITTI-ISKOS	1	5	SYSMÄ [101]	Nordenlundin ranta 2
KM	31845 4	KVARTSI-ISKOKSIA	14	5	SYSMÄ [101]	Nordenlundin ranta 2
KM	31846	KVARTSI-ISKOKSIA	11	6	SYSMÄ [102]	Saunasaari
KM	31847 1	SAVIASTIANPALOJA	9	7	SYSMÄ [103]	Taukaniemi 1
KM	31847 2	KVARTSI-ISKOKSIA	3	7	SYSMÄ [103]	Taukaniemi 1
KM	31848 1	KVARTSIITTI-ISKOKSIA	2	8	SYSMÄ [104]	Taukaniemi 2
KM	31848 2	KVARTSI-ISKOKSIA	5	8	SYSMÄ [104]	Taukaniemi 2
KM	31849	SAVIASTIANPALOJA	2	9	SYSMÄ [105]	Vanha-Olkkola
KM	31850 1	KVARTSI-ISKOKSIA	11	10	HEINOLA [15]	Martinlampi
KM	31850 2	PALANUTTA LUUTA	21	10	HEINOLA [15]	Martinlampi
KM	31850 3	KVARTSIITTI-ISKOKSIA	1	10	HEINOLA [15]	Martinlampi
KM	31850 4	KVARTSI-ISKOKSIA	14	10	HEINOLA [15]	Martinlampi
KM	31850 5	PALANUTTA LUUTA	1	10	HEINOLA [15]	Martinlampi

Luettelo 3. Valokuvaluettelo

Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi 1999, diat, kuvannut Antti Bilund.

Kansallismuseon kokoelmiin luetteloidut kuvat

numero	aihe	pvm
KM 42465	Heinola [15] Martinlampi. Kivikautinen asuinpaikka kuvattuna itä-koillisesta hiekkakuopan koilliskulmasta. Yksi löytökeskittymä on kuoppaan tulevan tien kohdalla, kuvassa suurjännitelinjan pylvään kohdalla kuopan reunalla. Toinen löytökeskittymä on siitä 15 m etelään, kuvassa vasemmalla valkeana näkyvän karttalaukun ympärillä. Löytöjä on myös pitkin hiekkakuopan alalaitaa tien päästä kuvan etualalle. Kuvaspaikasta vasemmalle jää jyrkästi nouseva hiekkakuopan reuna, johon asuinpaikka ei ulotu. Martinlampi jää kuva-alan ulkopuolelle oikealle.	26.9.
KM 42466	Sysmä [103] Taukaniemi 1. Kivikautinen asuinpaikka kuvattuna pohjoisesta. Etualalla on noin viiden metrin levyistä rantavallia, joka taustalla kaartaa loivasti oikealle. Vasemmalla on suota ja oikealla soistunutta ja metsittynyttä vesijättöä. Löytöalue on etualalla olevan mättään (päällä puut ristissä) ympärillä. Sirkka-Liisa Seppälä etsii keramiikkaa laikutusjäljistä.	28.9.
KM 42467	Sysmä [104] Taukaniemi 2. Kivikautinen asuinpaikka kuvattuna etelälounaasta, rantatörmän päällä olevalta noin metrin korkuiselta kiveltä. Vasemmalla on vanha rantatörmä, jonka päällä etualalla on noin kymmenen metrin leveydeltä hiekkamaata. Oikealla laikutettu hakkuualue jatkuu kiviselle moreenimaalle. Löytöalue on rantatörmän reunassa olevasta yksittäisestä kuusesta noin 20 m matkalla kuvaajaan päin.	28.9.
KM 42468	Sysmä [32] Koskuenmäki 3. Röykkiöön tehty koekuoppa on kuvan keskellä. Kuopasta ei löytynyt mitään esihistorialliseen muinaisjäännykseen viittaavaa. Taustalla näkyvät röykkiön yläreunaan siirretyt isot kivet. Kuppikivi on niistä oikeanpuoleisin. Kuppi on kiven röykkiön puoleisessa pystypinnassa. Kuvattu etelälounaasta.	1.10.

Luettelo 4. Valokuvaluettelo

Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi 1999, diat, kuvannut Antti Bilund.

Nuoramoisten kylätoimikunnalle toimitetut kuvat

numero	aihe	pvm
N 1	Heinola [15] Martinlampi. Kivikautinen asuinpaikka kuvattuna idästä hiekkakuopan reunalta. Yksi löytökeskittymä on kuoppaan tulevan tien kohdalla, kuvassa suurjännitelinjan pylvään kohdalla kuopan reunalla. Toinen löytökeskittymä on siitä 15 m etelään, kuvassa vasemmalla valkeana näkyvän karttalaukun ympärillä. Martinlampi jää kuva-alan ulkopuolelle oikealle.	26.9.
N 2	Sysmä [103] Taukaniemi 1. Kivikautinen asuinpaikka kuvattuna etelälounaasta. Etualalla on noin viiden metrin levyistä vanhaa rantavallia. Oikealla on suota ja vasemmalla soistunutta ja metsittynyttä vesijätettä. Löytöalue on etualalla, missä Sirkka-Liisa Seppälä etsii keramiikkaa laikutusjäljistä.	28.9.
N 3	Sysmä [104] Taukaniemi 2. Kivikautinen asuinpaikka kuvattuna pohjoiskoillisesta. Oikealla on vanha rantatörmä, jonka päällä etualalla on noin kymmenen metrin leveydeltä hiekkamaata. Löytöjä on etualalla laikutetulla hiekkamaalla noin 20 m matkalla törmän suunnassa. Vasemmalla laikutettu hakkuualue jatkuu kiviselle moreenimaille. Taustalla puiden välistä pilkottaa Ylimmäinen.	28.9.
N 4	Sysmä [102] Saunasaari. Kivikautinen asuinpaikka on saaren lounaisosassa olevan kumpareen laella. Taustalla on saarella oleva rakennus. Ole Silen kaivaa koekuoppaa, josta kvartsi-iskokset KM 31846 löytyivät. Kuvattu etelälounaasta.	2.10.

Kunta: SYSMÄ	Kylä: Nuoramoinen
Nimi: Koskuenmäki 1	Inv.nro: 30

Mj.tyyppi:	muinaisjäännösryhmä	Luokka:	1-2
	(röykkiö, asuinpaikka (?))		
	uhrikivi (?))		
Ajoitus:	rautakautinen		

Kartta:	3121 05	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6812 44	Y: 3438 09	Z: 92.0 Z2: 93.0

Kiven- ja maansekainen röykkiö, noin 3 x 4 m, korkeus 0,5 m. Länteen laskevaa hakamaata, hiekkamaata, pieniä kallioita.

Tutkija:	Huurre Matti	tarkastus	vv/kk	1973
Tutkija:	Bilund Antti	kaivaus	vv/kk	1999 / 6

Löydöt:

KM 19228	SAVIASTIANPALOJA, rautakaut., 1 kpl.
KM 31852	SAVIASTIANPALOJA, rautakaut.
-"-	PALANUTTA SAVEA.
-"-	RAUTAKUONAA.
-"-	HAMPAAN KATKELMA, eläimen hammas.
-"-	PALANUTTA LUUTA.
-"-	PIITÄ.

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 12,7 km kaakkoon, Nuoramaisjärven kaakkoisrannalla, noin 400 m Lahdenpohjanlahden rannasta itään ja 500 m lounaaseen Nordenlundin kartanon päärakennuksesta.

Kartta 2

Bilund 1999:

Museoviraston tutkija Matti Huurre löysi röykkiön kesällä 1973 tarkastaessaan Nuoramaisista löydettyjä kuppikiviä.

Röykkiö on 4-4,5 m pitkä, 3-3,5 m leveä ja muodoltaan säännöllisen soikea. Sen korkeus on 50-60 cm. Pinta laskee keskeltä loivasti, nurmipeitteisenä ja vähäkivisenä joka suuntaan, paitsi etelään. Keskipisteen eteläpuolella röykkiössä on rinnakkain kaksi esiin pistävää suurempaa kiveä. Kivet ovat vajaan metrin pituisia ja noin puoli metriä leveitä. Kivien yläpinnat ovat tasaiset ja lähes röykkiön laen tasolla. Kivet ulottuvat röykkiön etelälaitaan.

Röykkiö sijaitsee Koskuenmäen päällä. Ympäristö muutaman kymmenen metrin säteellä on laitumena käytettyä hakamaata. Maaperä on hiekkaista. Maakerros on ohut, ja monin paikoin ympäristössä on pieniä kalliopaljastumia. Idässä muutaman kymmenen metrin päässä alkaa melko tasainen (90-95 mmpy), laaja hiekkamaa-alue, jota halkovat Koskuenojan uomat, vanha 250 m päässä kaakossa ja uusi 100 m päässä koillisessa. Itäpuolinen alue on peltona noin puolen kilometrin säteellä. Röykkiön

länsipuolella on muodoltaan vaihteleva, mutta melko jyrkkä, noin 7 m korkuinen rinne. Sen alla, noin 80 m päässä rökkiöstä alkaa pelto, joka ulottuu Nuoramoisjärven rantaan asti. Koko rantapelto on hyvin tasaista hiekkamaata. Noin 10 m päästä rökkiön kaakkoispuolitse kulkee tilustie Nordenlundin kartanosta rantapellolle.

Huurre teki rökkiöön koekuopan, josta löytyi pala rautakautista keramiikkaa (KM 19228). Tämän löydön ja ulkomuodon perusteella rökkiö luokiteltiin rautakautiseksi hautarökkiöksi. Rökkiö tutkittiin kesällä 1999. Löytöinä saatiin lähinnä rautakautista keramiikkaa ja palanutta luuta (KM 31852). Suuri osa keramiikasta löytyi pieneltä alueelta rökkiön pohjalta, sen keskeltä, eteläosassa olevien suurten kivien vierestä. Nämä palat muodostavat suuria osia ainakin kahdesta astiasta, joten näyttää ilmeiseltä, että ne on sijoitettu tarkoituksellisesti rökkiön alle. Keramiikkakeskittymästä löytyi yksi suurehko, heikosti palanut luu, joka on ilmeisesti eläimen luu. Muuten palanutta luuta löytyi vain muutamia pieniä, kuluneita paloja hajallaan enimmäkseen rökkiön pintakerroksista. Ne eivät näytä liittyvän polttohautaukseen, vaan ovat ilmeisesti joutuneet rökkiöön maa-aineksen mukana. Erittäin epätasaisen kalliopohjan ja ohuen kiveyksen vuoksi rökkiössä tuskin on voinut olla myöskään ruumishautausta. Mitään merkkiä hautauksista rökkiöstä ei siis löydetty, joten sen luonne jäi epäselväksi.

Rökkiöstä löytyi kauttaaltaan pieniä määriä kuluneita saviastianpaloja. Nämä näyttävät joutuneen rökkiöön täytemaan mukana, ja ovat siten todennäköisesti peräisin ympäröivästä maaperästä. Myös rökkiön koillispuolelle, tien takana, olevasta pellostä löytyi ilmeisesti rautakautista keramiikkaa Hannu-Matti Wahlin suorittamassa inventoinnissa vuonna 1997. (Inventointikohde 9, Nordenlund, Koskuenoja, Koskuenmäen itäpuolinen peltoalue. Todettakoon vielä, että kun Wahl mainitsee Koskuenmäen rautakautisen hautarökkiön (koetutkimuskohde 7, Nordenlund, Koskuenmäki, kalmistoalue (?)), hän ilmeisesti tarkoittaa tutkitusta rökkiöstä noin 30 m lounaaseen olevaa rökkiötä (katso kohde 3 SYSMÄ [32] Koskuenmäki 3).) Näyttää todennäköiseltä, että tutkitun rökkiön ympäristössä on rautakautinen asuinpaikka. Sen laajuus ja säilyneisyysaste on tähänastisten tutkimusten perusteella epäselvä.

Vuoden 1999 kaivauksen aikana havaittiin, että itäisemmässä rökkiön etelälaidan isoista kivistä, sen tasaisen yläpinnan lounaiskärjessä, on pyöreä kuoppa. Sen läpimitta on noin 5 cm ja syvyys alle 1 cm. Kuoppa on niin vähäinen, että sen luonnetta on vaikea varmasti päätellä. Kyseessä saattaa kuitenkin olla kuppikivi.

Kohteen koordinaatit (entiset $x = 6812\ 44$, $y = 3438\ 06$, $z = 87,5$) on korjattu.

Kunta:	SYSMÄ	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Koskuenmäki 2	Inv.nro:	31

Mj.tyyppi:	uhrikivi	Luokka:	1
Ajoitus:	rautakautinen		

Kartta:	3121 05	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6812 46	Y: 3438 07	Z: 91.0 Z2: 92.0

Kivi, noin 4,5 x 2,5 m, kork. 0,8 m, yläpinnalla 31 kuppia. Loivasti länteen laskevaa hakamaata, lännessä jyrkempi rinne.

Tutkija:	Huurre Matti	tarkastus	vv/kk	1971 / 6
Tutkija:	Wahl Hannu-Matti	inventointi	vv/kk	1997
Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk	1999 / 9

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 12,7 km kaakkoon, Nuoramaisjärven kaakkoisrannalla, noin 400 m rannasta itään ja 500 m lounaaseen Nordenlundin kartanon päärakennuksesta.

Kartta 2

Bilund 1999:

Matti Huurre on tarkastanut uhrikiven 10.6.1971 insinööri Otto Schulmanin ilmoituksen perusteella. Kiven olivat ilmeisesti löytäneet koululaiset Kari Valkonen sekä Pauli ja Pentti Luodema ja jonkin verran aikaisemmin. Hannu-Matti Wahl on Nuoramaisissa inventoidessaan vuonna 1997 kaivanut kolme koekuoppaa ilmeisesti 10-25 m päähän kivistä, sen länsi- ja luoteispuolelle (Wahlin koetutkimuskohde numero 7, Nordenlund, Koskuenmäki, kalmistoalue (?)). Koekuopista ei löytynyt mitään esihistoriallista.

Kivi on suuri siirtolohkare. Huurteen mukaan sen pituus on 480 cm, leveys 250 cm ja korkeus 80 cm. Kivi on lähinnä länsi-itä-suunnassa pitkänomainen. Yläpinta on jokseenkin vaakasuora, mutta melko epätasainen, sivut ovat jyrkät. Yläpinnalla, enimmäkseen sen länsipuoliskossa, on 31 kuppia. Kupprien halkaisija on 3-8 cm. Syvimät ovat 5 cm syviä, matalimmat aivan matalia. Kuppeja ei ole sijoitettu säännöllisesti kiven pinnalle.

Kuppikivi sijaitsee Koskuenmäellä. Ympäristö muutaman kymmenen metrin säteellä on laitumena käytettyä hakamaata. Maaperä on hiekkaista. Maakerros on ohut, ja monin paikoin ympäristössä on pieniä kalliopaljastumia. Idässä maasto nousee muutaman kymmenen metrin matkalla toista metriä. Kauempana on melko tasaista hiekkamaata, joka nykyisin on peltona noin 500 m säteellä. Koskuenoja virtaa noin sadan metrin päässä koillisessa. Sen vanha uoma on 300 m päässä kaakossa. Kiven länsipuolella rinne laskee jyrkempänä ja suurelta osin kallioisena noin 5 m. Rinteen alla noin 50 m päässä alkaa pelto, joka ulottuu Nuoramaisjärven rantaan asti. Koko rantapelto on hyvin tasaista hiekkamaata.

Vuoden 1999 inventoinnissa itse uhrikivistä ei saatu uutta tietoa. Sen koordinaatit on kuitenkin korjattu (entiset x = 6812 45, y = 3438 04, z = 87,5).

Kunta:	SYSMÄ	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Koskuenmäki 3	Inv.nro:	32
Mj.tyyppi:	muinaisjäännösryhmä (uhrikivi, ajoittamaton röykkiö)	Luokka:	1-2
Ajoitus:	rautakautinen		
Kartta:	3121 05	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6812 42	Y: 3438 07	Z: 89.0 Z2: 90.0
Röykkiöön siirretty noin 1,5 m läpim. kivi, kuppi W-sivussa. Melko jyrkkä länteen laskeva rinne, hakamaata.			
Tutkija:	Huurre Matti	tarkastus	vv/kk 1971 / 6
Tutkija:	Wahl Hannu-Matti	inventointi	vv/kk 1997
Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk 1999 / 9

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 12,7 km kaakkoon, Nuoramaisjärven kaakkoispuolella, noin 400 m rannasta itään ja 500 m lounaaseen Nordenlundin kartanon päärakennuksesta.

Kartta 2

Bilund 1999:

Matti Huurre on tarkastanut uhrikiven 10.6.1971 insinööri Otto Schulmanin ilmoituksen perusteella. Sen ovat ilmeisesti löytäneet koululaiset Kari Valkonen sekä Pauli ja Pentti Luodema jokin verran aikaisemmin.

Muinaisjäännös sijaitsee Koskuenmäen länsirinteellä. Maasto on hakamaata, jota käytetään laitumena. Maaperä on hiekkaista. Muutaman kymmenen metrin päässä luoteessa rinteellä ja koillisessa sen päällä on kalliopaljastumia. Maakerros ei todennäköisesti ole kovin paksu muinaisjäännöksen kohdallaan. Idässä rinne nousee muutaman kymmenenmetrin matkalla 3-4 m. Rinteen päällä on melko tasaista hiekkamaata, joka on peltona. Myös rinteiden juurella on tasaista hiekkapeltoa (noin 85 mmpy). Pellon laita on noin 50 m päässä muinaisjäännöksestä. Muinaisjäännöksen kaakkoispuolitse, noin 10 m päästä kulkee tilustie lounaaseen pellon laitaan. Siltä kääntyy muinaisjäännöksen kohdalla ja sen eteläpuolitse tie pellon laidassa olevalle ladolle.

Kuppikivi on särmikäs, noin puolentoista metrin läpimittainen lohkar. Kivilaji on tummaa liusketta. Sen jokseenkin tasaisessa länsisivussa on pystypinnassa yksi kuppi. Sen läpimitta on noin 8 cm ja syvyys 4 cm. Kuppi on hieman soikea, sileäpintainen, ja vaikuttaa selvästi ihmisen tekemältä. Kivi ei ole alkuperäisellä paikallaan, vaan siirretynä kiviröykkiön laitaan. Sen luoteispuolelle, aivan vieressä on kaksi muuta suurta siirrettyä lohkaretta, toinen vähän pienempi, toinen suurempi kuin se. Varsinainen röykkiö on kiven lounaispuolella.

Röykkiö on soikea, noin 7 m pitkä ja 4-5 m leveä. Se sijaitsee lounaaseen viettävässä rinteessä. Pituusakseli on rinteiden suuntainen. Röykkiön korkeutta on maaston epätasaisuuden vuoksi hieman vai-

keaa arvioida, mutta se on ilmeisesti noin metri. Röykkiön yläpäässä koillisessa ovat edellä mainitut suuret lohkat. Muutenkin röykkiön yläosa koostuu suurehkoista ja enimmäkseen melko tuoreen näköisistä kivistä, joiden väleissä maata on vähän. Samanlainen kiveys reunustaa röykkiötä kapeana vyöhykkeenä muillakin laidoilla. Röykkiön keskiosa on ruohoturpeen peitossa. Turpeesta pistää esiin muutaman kymmenen sentin läpimittaisia kiviä. Luoteislaidalla kasvaa koivu, jonka juurien välissä näyttää olevan suurempi kivi tai kallion ulkonema. Röykkiön lounaispään sisäosassa pinta koostuu irrallisista, 10-20 cm läpimittaisista pikkukivistä. Pinta on tällä alueella suhteellisesti alempana kuin muualla, ja näyttääkin siltä kuin röykkiötä olisi kaivettu ja syntyneeseen kuoppaan kaadettu pikkukiviä. Kaiken kaikkiaan röykkiö näyttää päällisin puolin siltä, että siihen on koottu erilaista kiviainesta eri aikoina, viimeksi melko äskettäin. Röykkiö vaikuttaa lähinnä raivausröykkiöltä, mutta ainakin keskiosassa voisi olla ytimenä myös maansekainen röykkiö, joka voisi olla esihistoriallinen.

Röykkiön luonteen selvittämiseksi sen keskiosaan, nurmipeitteisen alueen lounaislaidalle kaivettiin koekuoppa. Kuoppa sijaitsi 3 m kuppikivestä lounaaseen ja 2 m röykkiön luoteislaidalla kasvavasta koivusta kaakkoon. Kuoppa oli 60 cm pitkä (NW-SE-suunnassa) ja 40 cm leveä. Pinnalla oli ruohoturvetta kivien välissä ja päällä. Pinnasta noin 40 cm syvyyteen oli suurehkoja kiviä (halkaisija 20-30 cm). Niiden välissä oli hienoa lajittunutta hiekkamaata. Maa oli väriltään tumman harmaata, humuksen sekaista (peltomaata?). Kivien välissä oli runsaasti juuria ja myös tyhjiä onkaloita. Syvemmillä (40-75 cm) röykkiön rakenna ja koostumus olivat samanlaiset, paitsi että kivet olivat noin nyrkin kokoisia. Maa oli edelleen löysää, tyhjiä koloja oli paljon. Noin 75 cm syvyydessä kaivaminen kävi mahdottomaksi. Jatkaminen olisi edellyttänyt kuopan huomattavaa laajentamista, koska yläosassa sitä rajoittivat suuret kivet, eikä käsivarsi ulottunut enää syvemmälle. Koekuoppa ei siis ulottunut röykkiön pohjalle. Röykkiön sivulta arvioiden 75 cm taso on lähellä ympäröivän maanpinnan tasoa, mutta hieman sen yläpuolella. Koekuopasta ei löytynyt mitään esihistorialliseen muinaisjäännökseen viittaavaa. Ainoa löytö olivat noin 40 cm syvyydeltä löytyneet varsin hyväkuntoiset puun palat ja lehtipuun oksan pätkät, joissa oli kuori tallella. Näistä löydöistä päätellen ainakin 40 cm tason yläpuolinen osa röykkiöstä on todennäköisesti melko uusi. Röykkiö näyttää rakenteensa perusteella (kiviaineksen vaihtelu, multainen maa (mahdollinen entinen pintaturve) koko röykkiön paksuudelta) syntyneen siten, että kiviä on lisätty useita kertoja ja vähän kerrallaan. Tämä ja maa-aineksen niukkuus (tyhjät onkalot) viittaavat siihen, että kyseessä on raivausröykkiö. Yhden koekuopan perusteella ei kuitenkaan voi sulkea pois sitä mahdollisuutta, että sen ytimenä olisi vanhempi ja muun tyyppinen röykkiö.

Myös Hannu-Matti Wahl on vuonna 1997 Nuoramoisissa inventoidessaan kaivanut koekuopan röykkiön viereen, 5 m sen lounaisreunasta lounaaseen (Wahlin koetutkimuskohde 7, Nordenlund, Koskuenmäki, kalmistoalue (?)). Kuopasta ei löytynyt mutään esihistoriallista.

Kohteen koordinaatit on korjattu (entiset $x = 6812\ 42$, $y = 3438\ 02$, $z = 87,5$).

Kunta:	SYSMÄ	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Nordenlundin ranta 1	Inv.nro:	100

Mj.tyyppi:	asuinpaikka	Luokka:	2
Ajoitus:	kivikautinen		

Kartta:	3121 05	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6812 17	Y: 3437 69	Z: 84.0 Z2: 85.0

Löytöjä laajalla alueella hiekkapellolla rantatörmän päällä.
Tasaista hiekkamaata (peltoa), alla 2 m törmä ja järvi.

Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk	1999 / 5
----------	--------------	-------------	-------	----------

Löydöt:

KM	31844: 1	KVARTSIKAAVIN, 1 kpl, 3,4 g. Harmaata läpikuultavaa, lasimaista kvartssia. Levymäinen kappale, jonka toinen lape lähes suora, toinen kupera. Suoraa pintaa reunustavassa kaarevassa särmässä noin 20 mm pitkä terä, esine katkennut ?
KM	31844: 2	KVARTSIESINE, 1 kpl, 3,2 g.
KM	31844: 3	KVARTSI-ISKOKSIA, 18 kpl, 113,2 g.
KM	31844: 4	KVARTSIKAAVIN, 1 kpl, 10.4 g. Soikeahko, paksu, toiselta lappeelta suora, toiselta kupera kvartsikappale, suoraa pintaa reunustavassa särmässä noin 35 mm pituinen kaareva, nyrhitty terä.
KM	31844: 5	KVARTSIKAAVIN, 1 kpl, 7,8 g. Lähinnä suorakulmainen, levymäinen kvartsikappale, toinen lape suora, sivut ja toinen pää siihen verrattuna jokseenkin kohtisuorat, toinen lape kääntyy kuperasti kaarevaksi, 17 mm pituiseksi teräksi.
KM	31844: 6	KVARTSIKAAVIN, 1 kpl, 7,7 g. Lähinnä pisaran muotoinen, litteä, levymäinen kvartsikappale, toinen lape jokseenkin suora, toinen kupera, suoran lappeen reunaa kiertää kaareva, nyrhitty, käyttöjälkinen terä, jonka pituus on noin 40 mm. Terä on lohjennut.
KM	31844: 7	KVARTSIKAAVIN, 1 kpl, 4,7 g. Pitkänomainen kvartsikappale, toinen lape suora, toinen korkean kupera, toinen pää muotoiltu kapeaksi ja tasapaksuksi, toinen leveämmäksi ja pyöreäksi, pyöreässä päässä noin 20 mm pitkä terä.
-

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 12,6 km kaakkoon, Nuoramoisjärven Lahdenpohjanlahden itäranalla, 1,0 km Nordenlundin kartanon päärakennuksesta lounaaseen.

Kartta 3

Bilund 1999:

Asuinpaikka löytyi inventoinnissa 26.5.1999.

Se sijaitsee Nuoramoisjärven Lahdenpohjanlahden itärannalla, rantatörmän päällä. Törmä on jokseenkin pohjois-etelä-suuntainen, jyrkkä ja noin kahden metrin korkuinen. Törmän alla on muutaman kymmenen metrin leveydeltä alavaa, kosteaa vesijättöä, jolla kasvaa lehtipuita. Nykyinen järven pinta on muutamia kymmeniä senttimetrejä törmän juuren alapuolella. Vesi on ulottunut törmän juurelle ilmeisesti vielä melko äskettäin, todennäköisesti viime vuosisadalle asti. Järven pinta on silloin laskeutunut hieman, ehkä Tainionvirran virtaaman pienennyttyä sen jälkeen, kun Puulaveden lasku-uoma siirtyi Kissakoskelle. Törmän päällä on peltoa noin 300 m leveydeltä törmän reunasta mitattuna. Maan pinta on tasainen, ja laskee hyvin loivasti rantaan päin. Laskua on 300 m matkalla vain 1-2 m. Maaperä on lähes kivetöntä hietaa - hienoa hiekkaa.

Tarkastusaikana pelto oli kynnettynä. Maanpinta oli sulamisvesien pesemä, ja havaintomahdollisuudet hyvät. Pääosa löydöistä (KM 31844:1-3) kerättiin rantatörmän suunnassa 60 m pituiselta ja 20-30 m levyiseltä alueelta ($x = 6812\ 13-19$, $y = 3437\ 67-70$). Tällä alueella kvartseja oli runsaasti, talteen otetut ovat vain näyte. Löytöalueen eteläreuna on lähellä karttaliitteessä näkyvää ojaa (joka on nyt täytetty, mutta pää näkyy törmässä). Alue erottuu maastossa hieman, ehkä puoli metriä, ympäristöään korkeampana kumpareena.

Pohjoisempana kvartseja on aivan rantatörmän reunalla hyvin vähän. Sen sijaan törmän reunalta muutamia kymmeniä metrejä sisämaahan päin havaittiin muutamia pieniä löytökeskittymiä ja yksittäisiä kvartseja. Kvartsikaavin KM 31844:7 löytyi kohdasta $x = 6812\ 28$, $y = 3437\ 72$) ja kaavin KM 31844:4 kohdasta $x = 6812\ 31$, $y = 3437\ 74$. Löytöpaikat ovat 20 m ja 35 m päässä pellon reunasta. Niiden ympäristössä ei juurikaan näkynyt muita löytöjä. Sen sijaan viimeksi mainitusta löytöpaikasta vielä 20 m itään ($x = 6812\ 31$, $y = 3437\ 76$) oli pieni, noin 10 m läpimittainen kvartsikeskittymä. Siitä otettiin talteen kaapimet KM 31844:5 ja KM 31844:6. Löytöjen esiintyminen tasaisella maalla useiden kymmenien metrien päässä rantatörmästä on poikkeuksellista, varsinkin kun niitä ei ole törmän reunalla. Myös esineiden suuri osuus iskoksiin verrattuna on huomiota herättävää.

Asuinpaikkaan viittäviä löytöjä on ainakin 200 m pituisella alueella törmän suunnassa. Etelässä asuinpaikka voi ulottua kauemminkin, sillä eteläpuolinen peltolohko oli nurmella, eikä havaintoja siitä voitu tehdä. Yleensä asuinpaikka rajoittuu alle 30 m etäisyydelle rantatörmän reunasta. Muutamat kauempana olevat löytökeskittymät ovat poikkeuksellisia. Muinaisjäännöksen arvioitu kokonaispinta-ala 2000 m² sisältää havaitut löytökeskittymät.

Asuinpaikkaa ei voi löytöjen perusteella ajoittaa tarkemmin kuin kivi- tai varhaismetallikautiseksi. Päijänteen rannansiirtymisen perusteella paikka ajoittunee aikaisintaan kivikauden loppupuolelle. Maanmuokkaus on osittain tuhonnut muinaisjäännöstä.

Kunta: SYSMÄ	Kylä: Nuoramoinen
Nimi: Nordenlundin ranta 2	Inv.nro: 101

Mj.tyyppi: asuinpaikka	Luokka: 2
Ajoitus: kivitautinen	

Kartta: 3121 05	Koordinaatit: Paikka
X: 6811 84	Y: 3437 68 Z: 85.0

Löytöjä laajalla alueella pellolla rantatörmän päällä.
Tasaista hiekka-hietamaata (peltoa), alla 2 m törmä, järvi.

Tutkija: Bilund Antti	inventointi vv/kk 1999 / 9
-----------------------	----------------------------

Löydöt:

- KM 31845: 1 TASATALTTA, 1 kpl, 79,1 g. vaaleanharmaata hienorakeista kivilajia, jossa yksittäisiä, porfyyrisiä maasälpäkiteitä, pinta erittäin rapautunut ja kulu-
nut, esine on hieman epäsäännöllisen suorakulmion muotoinen, poikkileikkaus litteä, lähes suorakulmainen, lapheet kuitenkin vähän kuperat, teränlasku jyrkkä, suora.
- KM 31845: 2 KVARTSIITTIESINE ?, kaavin ?, 1 kpl, 24,0 g. Kvartsiittia tai sitä muistuttavaa hienorakeista kvartsiä (muutamia laajempia yhtenäisiä pintoja), epäsäännöllisen muotoinen, levymäinen kappale, yhdessä kaarevassa särmässä ehkä terä.
- KM 31845: 3 KVARTSIITTI-ISKOS, 1 kpl, 25,0 g. Valkeaa, osittain kellertävää hienorakeista kvartsiittia, poikkileikkaukseltaan lähinnä litteän kolmiomainen säle, yhdellä sivulla luontainen rapautunut pinta.
- KM 31845: 4 KVARTSI-ISKOKSIA, 14 kpl, 73,5 g.
-

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 12,9 km kaakkoon, Nuoramaisjärven Lahdenpohjanlahden itärannalla, 1,6 km Nordenlundin kartanon päärakennuksesta lounaaseen.

Kartta 3

Bilund 1999:

Asuinpaikka löytyi inventoinnissa 1.10.1999.

Se sijaitsee Nuoramaisjärven Lahdenpohjanlahden itärannalla, rantatörmän päällä. Törmä on pohjois-koillis-etelälounas-suuntainen, jyrkkä ja noin kahden metrin korkuinen. Törmä laskeutuu yleensä suoraan järveen. Paikoin sen alla on kapea vesivättö. Törmän päällä on peltoa. Maan pinta on hyvin tasainen 200-250 m päähän törmästä. Maaperä on paikoin hiekkaa, paikoin hienojakoisempaa ainesta, lähinnä hietaa, joissakin kohdissa lähes savea. Maa-aines on lajittunutta, eikä siinä ole kiviä.

Tarkastusaikana pelto oli kynnettyä törmän reunalla ollutta 5-10 m levyistä levyistä piennarta lukuun ottamatta. Runsaat sateet olivat puhdistaneet maan pinnan, ja havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Löytöjä oli koko kynnetyn ja tarkastetun alueen pituudelta eli noin 280 m matkalla pitkin törmän reunaan. Alueen eteläpää on rannalle tulevan tien tasalla ($x = 6811\ 69$), ja pohjoisessa se ulottuu peltolohkoja erottavaan ojaan ($x = 6811\ 96$). Alueella on kolme löytökeskittymää, joiden välillä löytöjä on huomattavasti vähemmän. Eteläisin löytökeskittymä alkaa noin 20 m ojan pohjoispuolelta ja on noin 50 m pitkä. Se ulottuu noin 20 m päähän törmän reunasta ($x = 6811\ 71-76$, $y = 3437\ 63-66$). Kvartsi-iskokset KM 31845:4 on kerätty tältä alueelta. Iskoksia oli paljon, talteen otetut ovat vain näyte. Seuraava keskittymä on 70-110 m pohjoisempaa ($x = 6811\ 84-88$, $y = 3437\ 66-69$). Sen eteläpäässä, koordinaattipisteessä ($x = 6811\ 84$, $y = 3437\ 68$), kynöksessä oli noin 5 m läpimittaisella alueella palaneita kiviä ja hiiltä, mahdollisesti kuoppalieden jäännöksiä. Keskittymän löydöt olivat kvartseja, mutta niitä ei kerätty. Ainoa talteen otettu löytö on keltaista kvartsiittia oleva suuri iskos tai säle (KM 31845:3). Se löytyi mahdollisesta liedestä noin 20 m koilliseen. Kolmas löytökeskittymä sijaitsee alueen pohjoislaidalla, 40-50 m matkalla ojasta etelään ($x = 6811\ 91-96$, $y = 3437\ 67-70$). Senkin löydöt olivat pääasiassa kvartseja, jotka jätettiin paikalleen. Talteen otettiin pieni rapautunut tasataltta KM 31845:1 ja kvartsiittikaavin (?) KM 31845:2. Ne löytyivät läheltä toisiaan (noin $x = 6811\ 92$, $y = 3437\ 69$).

Pelto on otettu viljelykseen äskettäin. Se on ollut peltona myös muutamia kymmeniä vuosia sitten, mutta silloin kyntö ei todennäköisesti ole ulottunut yhtä syvälle kuin nyt. Sen vuoksi syvemmällä on saattanut säilyä rakenteita, kuten edellä mainittu mahdollinen kuoppaliesi. Maanmuokkaus on kuitenkin osittain tuhonnut muinaisjäännöksen.

Asuinpaikan laajuutta pohjoisessa ja etelässä ei voi tarkastuksen perusteella määrittää. Molemmissa suunnissa löytöjä oli kynnetyn alueen reunaan saakka. Pohjoisessa maasto jatkuu asuinpaikaksi hyvin sopivana. Etelässä karttaliitteeseen pelloksi merkityllä alueella tien takana on nyt rantatörmän reunalla kesämökkejä, ja kauempana törmästä pelto on viljelemättömänä. Kesämökkitonteilla olevilta pieniltä kasvimailta ei löytynyt mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Arvioitu muinaisjäännöksen pinta-ala 5000 m² sisältää noin 20 m levyisen kaistaleen rantatörmän reunalla kynnettyä olleella peltolohkolla.

Asuinpaikkaa ei voi löytöjen perusteella ajoittaa tarkemmin kuin kivi- tai varhaismetallikautiseksi. Löytynyt tasataltta ei ole selvästi tunnistettavaa tyyppiä. Päijänteen rannansiirtymisen perusteella asuinpaikka ajoittunee kuitenkin aikaisintaan kivikauden loppupuolelle.

Kunta:	SYSMÄ	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Saunasaari	Inv.nro:	102

Mj.tyyppi:	asuinpaikka	Luokka:	2
Ajoitus:	kivikautinen		

Kartta:	3121 05	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6814 60	Y: 3437 88	Z: 85.0

Löydöt koekuopasta kumpareen laelta saaren eteläosasta.
Metsäinen saari, läpimitta 80 m, alavaa, paitsi kumpare.

Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk	1999 / 9
----------	--------------	-------------	-------	----------

Löydöt:
KM 31846 KVARTSI-ISKOKSIA, 11 kpl, 34,5 g.

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 11,1 km kaakkoon, Nuoramaisjärven itäosassa, 150 m päässä rannasta ja 400 m etelälounaaseen Tainionvirran suusta.

Kartta 4

Bilund 1999:

Asuinpaikka löytyi inventoinnissa 2.10.1999. Mukana maastossa oli Ole Silen.

Saunasaari on noin 80 m läpimittainen pyöreähkö saari Nuoramaisjärven itärannan lähellä. Maasto saarella on enimmäkseen alavaa. Suuri osa saaresta on saattanut olla veden alla tai ainakin hyvin kosteaa maata ennen kuin Nuoramaisjärven pinta on laskenut nykyiseen tasoonsa ilmeisesti viime vuosisadalla. Saaren eteläosassa on kuitenkin 20-30 m läpimittainen ja parin metrin korkuinen kumpare (noin 85 mmpy), joka on varmasti ollut kuivaa maata jo esihistoriallisella ajalla, ainakin kivikauden lopulta lähtien. Maaperä on hiekkaista, mutta enimmäkseen kivistä. Saarella kasvaa sekametsää. Eteläosassa, lounaisrannan puolella on pieni vanha rakennus, ilmeisesti vaja.

Kumpareelle kaivettiin kaksi noin 30 cm läpimittaista koekuoppaa. Toisesta löytyi melko runsaasti kvartsi-iskoksia (KM 31846). Kuoppa sijaitsi 12 m saarella olevan vanhan rakennuksen eteläkulmasta etelään. Kuopassa oli noin 10 cm paksuinen multainen turvekerros ja sen alla kellanruskeaa hiekkamaata, joka saattoi olla hieman likaista. Hiekkamaa oli melko kovaa ja tiivistä ja siinä oli paljon soraa ja pikkukiviä. Kuoppa kaivettiin siksi vain 20 cm syvyiseksi. Toisaalta kvartsitkin näyttivät olevan turpeen alapinnassa ja hiekkamaan pintaosassa. Toinen, löydötön kuoppa kaivettiin edellisestä noin 5 m kaakkoon. Maa oli samanlaista, mutta löytöjä ei tullut. Kolmas koekuoppa yritettiin kaivaa noin 5 m ensimmäisestä lounaaseen, kumpareen lakitasanteen reunalle. Maan kivisyyden ja ajan puutteen vuoksi kaivaminen kuitenkin lopetettiin alkuunsa.

Löytöjen perusteella kumpareella näyttää olevan pyyntiasuinpaikka. Maaston ja vesistöhistorian perusteella on syytä olettaa, että se rajoittuu kumpareen lakialueelle, ja on siten pienialainen. Muinaisjäännöstä ei voi varmasti ajoittaa löytäjien perusteella, mutta todennäköisesti se on kivi- tai varhaismetallikautinen. Asuinpaikka on säilynyt ehyenä.

Kunta:	SYSMÄ	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Taukaniemi 1	Inv.nro:	103

Mj.tyyppi:	asuinpaikka	Luokka:	2
Ajoitus:	kivikautinen		

Kartta:	3121 07	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6809 82	Y: 3445 27	Z: 112.5

Löydöt laikutetulta hakkuualueelta noin aarin alalta.
Hiekkainen rantavalli, alla metsää vesijätöllä, idässä suo.

Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk	1999 / 9
----------	--------------	-------------	-------	----------

Löydöt:

KM 31847: 1 SAVIASTIANPALOJA, 9 kpl, 32,7 g. Sekoitteena runsaasti karkeahkoa (raekoko tasainen, 2-3 mm) hiekkaa, poltto tasainen, väri ruskea, pinnat sileät, mutta melko epätasaiset, ei selvää koristelua (yksi mahdollinen pieni pyöreä kuoppa ja kampaleima).

KM 31847: 2 KVARTSI-ISKOKSIA, 3 kpl, 9,1 g.

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 19,8 km kaakkoon, Ylimmäisen pohjoisen lahden itärannalla, lahden perältä 1,6 km etelään.

Kartta 6

Bilund 1999:

Asuinpaikka löytyi inventoinnissa 26.9.1999. Siellä käytiin uudestaan 28.9.1999, jolloin mukana oli tutkija Sirkka-Liisa Seppälä museovirastosta.

Asuinpaikka sijaitsee vanhalla rantavallilla. Karttaliitteessä valli näkyy 112,5 mmpy käyrän muodostamana kapeana harjanteena. Valli on hiekkamaata, 5-10 m leveä ja lännestä järven puolelta noin puolitoista metriä korkea. Vallin ja noin 65 metrin päässä olevan nykyisen rannan välissä on alavaa ja jonkin verran kosteaa, metsää kasvavaa vesijättöä. Ylimmäisen pintaa on ilmeisesti laskettu noin puoli metriä. Vallin itäpuolella maan pinta laskee noin puoli metriä. Maasto on suota. Rantavalli jatkuu asuinpaikalta sekä pohjoiseen että etelään noin sata metriä. Pohjoisessa noin 120 m päässä asuinpaikalta ja 15 m päässä rantavallin päästä on oja, joka laskee järveen Taukaniemen kärjen kohdalla. Etelässä vallin päässä on toinen oja. Sen etäisyydeksi asuinpaikalta mitattiin noin 105 m.

Valli ja kapea kaistale vesijättöä sen alla olivat tarkastusaikana laikutettua hakkuualueetta, johon oli istutettu lehtikuusen taimia. Havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Laikutettu alue tarkastettiin kokonaan. Asuinpaikkalöytöjä (KM 31847:1-2) löytyi ilmoitetun koordinaattipisteen (x = 6809 82, y = 3445 27) ympäristöstä noin kymmenen metrin matkalta vallin päältä. Kaikki keramiikka löytyi noin 5 m läpimittaiselta alueelta, jossa oli kaksi istutuslaikkua ja niistä irrotettuja turpeita. Likaisen

näköistä ja/tai palaneelta vaikuttavaa punertavaa ja ruskeaa maata oli läikkinä löytöpaikan ympäristössä muutaman kymmenen metrin matkalla. On kuitenkin epäselvää liittyykö tämä esihistorialliseen tai yleensäkin ihmistoimintaan paikalla.

Asuinpaikkaa ei voi löytöjen perusteella varmasti ajoittaa. Keramiikassa ei ole selvää koristelua. Aines on ruskeaa, tasaisesti palanutta, ja sekoitteena on karkeaa hiekkaa. Keramiikka voisi olla kivikautista (kampakeraamiikkaa ?), varhaismetallikautista tai jopa rautakautista. Kvartsi-iskokset viittaavat kuitenkin kivi- tai varhaismetallikauteen. Toisaalta hiekkainen rantavalli on ollut sopiva leiripaikka niin kauan kuin se on ollut rannalla. Paikalla on voitu oleskella eri aikoina. Myös asuinpaikan (tai ainakin löytöalueen) pieni ala ja ympäristö viittaavat lyhytaikaiseen leiripaikkaan. Laikutus on jonkin verran rikkonut maaperää, mutta vallin päällä mineraalimaata ei ole kovin paljon kaivettu.

Kunta:	SYSMÄ	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Taukaniemi 2	Inv.nro:	104

Mj.tyyppi:	asuinpaikka	Luokka:	2
Ajoitus:	kivikautinen		

Kartta:	3121 07	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6809 65	Y: 3445 36	Z: 112.5

Löydöt laikutetulta hakkuualueelta muutaman aarin alalta. Hiekkainen törmä, alla metsää vesijätöllä, idässä moreenia.

Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk	1999 / 9
----------	--------------	-------------	-------	----------

Löydöt:

KM 31848: 1	KVARTSIITTI-ISKOKSIA, 2 kpl, 59,0 g. Valkeaa - vaaleanharmaata kvartsiittia, toinen pieni lastumainen iskos, toinen suurehko lohkokappale.
KM 31848: 2	KVARTSI-ISKOKSIA, 5 kpl, 141,7 g.

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 20,0 km kaakkoon, Ylimmäisen pohjoisen lahden itärannalla, lahden perältä 1,8 km etelään.

Kartta 6

Bilund 1999:

Asuinpaikka löytyi inventoinnissa 26.9.1999. Siellä käytiin myös 28.9.1999, jolloin mukana oli tutkija Sirkka-Liisa Seppälä museovirastosta.

Asuinpaikka sijaitsee vanhan rantatörmän päällä hiekkamaalla. Törmä on noin 2 m korkea ja jyrkkä. Se laskee länteen. Nykyinen järven ranta on noin 25 m päässä. Sen ja törmän välissä on alavaa, kosteahkoa vesijättöä, jolla kasvaa metsää. Ylimmäisen pintaa on laskettu ilmeisesti noin puoli metriä. Hiekkamaata on törmän reunalla noin 10-15 m levyisenä vyöhykkeenä. Hiekkakaistale on jonkin verran vallimainen (tai harjumainen), sillä maan pinta laskee hieman siitä itään, samalla kun maaperä muuttuu kiviseksi moreeniksi. Kauempana idässä, koillisessa ja kaakossa on muutaman metrin korkuisia hyvin kivisiä harjanteita. Etelässä hiekkamaa loppuu muutaman kymmenen metrin päässä. Siellä moreeni ulottuu rantatörmään asti. Luoteessa on kauempana notkelma, josta laskee oja järveen. Oja on noin 75 m päässä asuinpaikasta.

Hiekkainen alue törmän päällä ja myös sen itäpuolinen moreenimaa-alue ainakin sadan metrin säteellä olivat tarkastusaikana hakkuuaukeata, jolla maan pinta oli rikottu laikuttamalla. Törmän päällys tarkastettiin koko laikutetulta alueelta. Havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksia (KM 3184:1-2) löydettiin koordinaattien ilmoittaman pisteen (x = 6809 65, y = 3445 36) tienoilta muutaman sadan neliömetrin laajuiselta alueelta. Löytöalueen pituus törmän suunnassa oli 20-30 m ja leveys 15-20 m. Iskoksia oli sekä hiekkamaa-alueella, että sen takana alueella, jossa maa-

perä oli vielä hiekkaista, mutta kiviä oli jo paljon. Varsinaiselta moreenimaalta, jossa maa-aines oli hienojakoista, iskoksia ei löytynyt. Iskoksia oli harvassa koko alueella. Mitään selvää löytökeskittymää ei havaittu.

Asuinpaikkaa ei voi löytöjen perusteella ajoittaa tarkemmin kuin kivi- tai varhaismetallikautiseksi. Ranta lienee ollut törmän alla koko sen ajan, kun Ylimmäinen on ollut erillisenä järvenä. Laikutus on jonkin verran rikkonut maaperää asuinpaikalla. Mineraalimaata ei kuitenkaan ole kovin paljon kaiveltu hiekkamaa-alueella.

Kunta:	SYSMÄ	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Vanha-Olkkola	Inv.nro:	105

Mj.tyyppi:	muinaisjäännösryhmä (2 uhrikiveä, asuinpaikka (?), 4 ajoittamatonta röykkiötä)	Luokka:	1-2
Ajoitus:	rautakautinen		

Kartta:	3121 05	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6813 39	Y: 3438 81	Z: 95.0

Kaksi kuppikiveä, röykkiöitä ja mahd. rautakautinen asp.
Melko tasaista laidunta, ent. tonttialuetta, etelässä puro.

Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk	1999 / 9
----------	--------------	-------------	-------	----------

Löydöt:

KM 31849 SAVIASTIANPALOJA, rautak., 2 kpl, 3,9 g. Sekoitteena on karkeahkoa kivimurskaa, toinen pala on punaruskea, sisältä tumma, toinen lähes musta, ilmeisesti eri astioista.

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 12,6 km kaakkoon, Vanha-Olkkolan päärakennuksesta 300 m itään, Nuoramaisista Kalkkisiin menevän tien (numero 3132) itäpuolella ja Kivisenojantien eteläpuolella.

Kartta 5

Bilund 1999:

Muinaisjäännösryhmä löytyi inventoinnissa 2.10.1999. Paikalla on kaksi kuppikiveä ja röykkiöitä. Lisäksi maaperässä on rautakautista keramiikkaa.

Kuppikivi 1 sijaitsee ilmoitetussa koordinaattipisteessä (x = 6813 39, y = 3438 81). Se on muodoltaan pyöreähkö, matala kivi. Kyljet ovat lähes pystysuorat ja yläpinta pöytämäisen tasainen. Kivi on noin 140 cm pitkä (W-E-suunnassa) ja 120 cm leveä. Kiven korkeus maan pinnasta on noin 30 cm, etelässä vähän enemmän ja pohjoisessa vähemmän, sillä kiven yläpinta on pohjoiseen kallistunut. Kivilaji on harmaata, liuskeista ja melko hienorakeista (gneissia). Kiven pinta on kauttaaltaan halkeilut ja sen vuoksi paikoin rosoiseksi rapautunut. Kiven yläpinnan kaakkoisosassa on neljä selvää kuppia. Niiden läpimitta on 6 cm ja syvyys 1-2 cm. Kupit ovat ehjällä kiven pinnalla paitsi yksi kiven eteläreunan lähellä oleva, jonka poikki kulkee rapautunut halkeama. Tästäkin kupista on kuitenkin halkeaman reunoilla jäljellä ehjää, sileää pintaa. Lisäksi kiven yläpinnalla on neljä epävarmaa kuppia. Niiden läpimitta on 5,5-9 cm ja syvyys noin 1 cm. Kupit ovat epävarmoja mataluutensa ja rapautuneen pintansa takia. Kolme niistä on selvien kupprien joukossa kiven kaakkoisosassa ja yksi erillään koillislaidalla.

Kuppikiven 1 ympäristössä on muutamia vähäisiä röykkiöitä, jotka kuitenkin erottuvat selvästi muuten tasaisessa maastossa. Itse kuppikivi on pyöreähkön, noin 6 m läpimittaisen ja 20-30 cm korkean kumpareen päällä (röykkiö 1). Kumpare on nurmipeitteinen ja sileäpintainen, eikä sen rakenteesta voi pinnalta katsoen sanoa mitään varmaa. Se näyttää kuitenkin selvästi ihmisen rakentamalta röykkiöltä. Toinen samanlainen kiven- ja maansekainen röykkiö (röykkiö 2) on kuppikivestä noin 10 m lounaaseen. Se on jonkin verran ensin mainittua pienempi. Halkaisija on noin 4 m ja korkeus 20 cm.

Kuppikivestä muutamia metrejä koilliseen on muutamia kiviä. Suurin niistä on yli metrin läpimittainen. Sitä on lohkottu, sillä siinä on poran jälkiä. Sen vierellä koillisessa on muutamia noin puolen metrin kokoisia kiviä. Näiden kivien välissä ja ympärillä on kiven- ja maansekainen kumpare (röykkiö 3). Koko muodostuma on noin 5 m pitkä (SW-NE-suunnassa), 3 m leveä ja 40 cm korkea.

Röykkiöiden 1-3 kaakkoispuolella on suuri lato tai muu varastorakennus. Sen itäpään eteläpuolella, noin 50 m kaakkoon muista röykkiöistä ($x = 6813\ 36$, $y = 3438\ 84$) on röykkiö 4. Se on noin 4 m läpimittainen ja 30-40 cm korkea pyöreä maan- ja kivensekainen röykkiö. Varsinkin röykkiön päällä ruohoturpeen seassa on näkyvillä paljon pieniä kiviä.

Edellä mainitun ulkorakennuksen eteläseinustalta, jokseenkin sen puolivälistä ($x = 6814\ 37$, $y = 3438\ 83$), räystäältä tippuvan veden nurmen alta esiin huuhtomasta sorasta löytyi inventoinnissa kaksi palaa rautakautista keramiikkaa (KM 31849).

Edellä luetelluista muinaisjäännöksistä noin sata metriä länteen ($x = 6813\ 39$, $y = 3438\ 71$) on toinen kuppikivi (kuppikivi 2). Kiven suurin pituus (NE-SW-suunnassa) on noin 4 m ja leveys 2,3 m. Kivi on pohja-alaltaan lähinnä kolmiomainen. Pitkällä sivulla kaakossa kiven kylki nousee maasta lähes pystysuorana, osittain jopa vähän ulospäin kallistuvana. Lännessä, luoteessa ja pohjoisessa kiven pinta laskee loivemmin. Kiven korkein kohta on lounaispäässä. Huipulla on noin 60 cm läpimittainen melko tasainen (mutta pinnaltaan rosainen) alue. Sen ympärillä kyljet laskevat jyrkkinä, paitsi pohjoisessa. Kiven korkeus on noin 140 cm. Kiven keskiosassa, noin 30 cm huipun alapuolella, on toinen tasanne. Kivilaji on vaaleaa, harmahtavaa gneissia. Kiven pinta on lohkeillut ja epätasainen. Kiven huipulla on 2-3 kuppia. Huipun itälaidalla on yksi selvä kuppi (halkaisija 7 cm, syvyys 2 cm) ja siitä noin 60 cm länteen toinen (halkaisija 6 cm, syvyys noin 2 cm). Viimeksi mainitusta 8 cm pohjoiseen on epämääräisempi, muodoltaan pisaramainen kuoppa (koko 6 x 4,5 cm, syvyys 1,5 cm). Sekin näyttää kuitenkin olevan ihmisen tekemä, pinnaltaan samalla lailla sileä kuin kiven muut kupit. Kolmas selvä kuppi edellisistä noin 120 cm pohjoiseen, kiven keskiosassa olevalla tasanteella. Sen halkaisija on 7 cm ja syvyys 2 cm.

Alue, jolla muinaisjäännökset sijaitsevat, on jokseenkin tasaista tai hyvin loivasti etelään laskevaa maata. Maaperä on hiekkaista. Alue on nyt laitumena. Sillä on kuppikivien lisäksi jonkin verran muitakin kiviä. Luoteessa aluetta rajoittaa Kivisenojantie (vanha Kalkkisten tie ja kylän raitti), jonka takana on peltoa. Idässä on muutaman metrin korkuinen ja 50 m pituinen kumpare, jolla on runsaasti erilaisia rakennusjäännöksiä. Laitumen etelälaidalla on itä-länsi-suunnassa peräkkäin kaksi suurta varastorakennusta. Niiden takana, noin 50 m päässä kuppikivistä ja 20-30 m päässä keramiikan löytöpaikasta on kostea, pensaikkoinen notkelma. Siinä on aiemmin (esimerkiksi Nuoramoisten kylän vanhimmassa kartassa 1729-45) virrannut puro, joka nyt on ohjattu toiseen uomaan pohjoisemmas. Lännessä laidunalue ulottuu kuppikivestä 2 noin sadan metrin päähän. Siellä on nykyinen Kalkkisten tie.

Muinaisjäännösalueella on 1700-luvulla edellä mainitun kartan mukaan ollut Olkkolan ja Sihvolan talot. Olkkola on ollut alueen itälaidalla olevalla kumpareella ja Sihvola ilmeisesti puron rannalla kuppikivien välisellä alueella. Sihvola on isojaossa siirretty nykyiselle paikalleen puron eteläpuolelle, mutta Olkkola on ollut samalla tontilla vielä 1800-luvulla. Hannu-Matti Wahl on vuonna 1997 Nuoramoi- sissa inventoidessaan kaivanut koekuoppia kumpareelle, Olkkolan palaneen päarakennuksen tienoille

(Wahlin inventointikohde numero 4 ja koetutkimuskohde numero 4, Vanhan-Olkkolan Vanhapaikka). Kuopista löytyi palojätettä, mutta ei esihistoriallisia löytöjä. Olkkola on jaettu kahteen osaan. Muinaisjäännösalue kuuluu Vanhaan-Olkkolaan, joka nykyisin sijaitsee Kalkkisten tien toisella puolella, noin 300 m alueelta länteen.

Inventointihavaintojen perusteella alueella on kaksi selvää kuppikiveä, jotka todennäköisesti ovat esihistoriallisia muinaisjäännöksiä. Rautakautisen keramiikan esiintyminen maaperässä osoittaa, että alueella on muitakin rautakautisia muinaisjäännöksiä. Todennäköisimmältä näyttää, että keramiikka liittyy rautakautiseen asuinpaikkaan, mutta ei myöskään ole mahdotonta, että paikalla olisi kalmisto. Röykkiöistä ainakin osa saattaa olla rautakautisia. Röykkiöt 1 ja 2 muistuttavat paljon röykkiötä Sysmä [30] Koskuenmäki 1. Röykkiö 4 näyttää päällisin puolin enemmän kiukaan jäännökseltä, röykkiö 3 siinä olevien suurten kivien takia raivausröykkiöltä. Niidenkään ikää tai tarkoitusta ei voi kuitenkaan varmasti päätellä. Pitkään, mahdollisesti rautakaudesta asti, jatkunut asutus vaikeuttaa muinaisjäännösten tulkintaa, ja on todennäköisesti myös osittain tuhonnut niitä.

HEINOLA

Kohde 10

Kunta:	HEINOLA	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Martinlampi	Inv.nro:	15

Mj.tyyppi:	asuinpaikka	Luokka:	2
Ajoitus:	kivikautinen		

Kartta:	3121 07	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6806 79	Y: 3444 04	Z: 115.0 Z2: 118.0

Löydöt maisemoidun sorakuopan reunalta, vähän ehjää aluetta. Luoteeseen laskevaa hiekkakangasta, 30 m luoteeseen.

Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk	1999 / 9
----------	--------------	-------------	-------	----------

Löydöt:

KM 31850: 1	KVARTSI-ISKOKSIA, 11 kpl, 30,5 g.
KM 31850: 2	PALANUTTA LUUTA, 21 kpl, 2,2 g.
KM 31850: 3	KVARTSIITTI-ISKOKSIA, 1 kpl, 0,7 g.
KM 31850: 4	KVARTSI-ISKOKSIA, 14 kpl, 39,3 g.
KM 31850: 5	PALANUTTA LUUTA, 1 kpl, 0,4 g.

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 20,9 km kaakkoon, Heinolan puolella, 100 m päässä kuntien rajasta, Ylimmäisestä Keskiseen laskevassa joessa olevan Martinlammen etelärannalla.

Kartta 7

Bilund 1999:

Asuinpaikka löytyi inventoinnissa 26.9.1999. Se sijaitsee Heinolan kaupungin puolella, sata metriä Sysmän rajalta, joka kulkee Ylimmäisen laskujoessa ja siinä olevan Martinlammen poikki. Maasto on mäntyä kasvavaa hiekkakangasta, joka laskee pohjoiseen, kohti Martinlampea.

Martinlammen eteläpuolella olevan hiekkakuopan luoteis- ja länsireunalta löytyi kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksia sekä palanutta luuta. Löytöjä oli runsaammin kuopan luoteiskulmassa, kuoppaan tulevan tien päässä (KM 31850:3-5), ja toisaalta siitä parikymmentä metriä etelään kuopan länsilaidalla (KM 31850:1-2). Viimeksi mainittu keskittymä oli vain muutaman metrin laajuinen ja siinä oli paljon kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta. Tien päässä löytöjä, enimmäkseen kvartseja, oli parin aarin alalla. Tien päästä itään, kuopan pohjoisreunalla, oli myös joitakin kvartseja. Muilla kuopan reunoilla ei näkynyt merkkejä asuinpaikasta.

Hiekkakuoppa on poissa käytöstä ja maisemoitu tasoittamalla reunat loiviksi luiskiksi. Löytöjä oli reunoilla niillä kohdilla joilla loiva luiska leikkaa turpeen alla olevaa pintamaata. Hiekkakuoppa on ilmeisesti tuhonnut suuren osan asuinpaikasta. Asuinpaikka tuskin jatkuu kuopasta pohjoiseen, vaikka pohjoisreunalla olikin löytöjä. Reuna on muuta kuoppaa alempana, ja siitä pohjoiseen maasto muuttuu soistuneeksi. Todennäköisesti Martinlampi (itse asiassa Ylimmäinen) on ulottunut kuopan reunan tienoille ennen kuin järveä on laskettu noin puoli metriä (vanhat rantamuodostumat näkyvät

Ylimmäisen rannoilla). Kuopan länsipuolella ehjää maastoa on jäljellä. Siellä on kuoppaan tuleva tie, joka ei ole rikkonut maaperää, koska sitä ei ole varsinaisesti rakennettu. Sen länsipuolelle on suurjännitelinja. Maaperä on hiekkaista linjalle asti. Tämä alue on jatkoa hiekkakuopan reunan löytöalueelle ja sopii hyvin asuinpaikaksi. Tieltä löytyikin pari murua palanutta luuta. Linjan takana maasto muuttuu kosteaksi ja maalaji moreeniksi. Asuinpaikkaa on ilmeisesti jäljellä kuopan ja sähkölinjan välissä muutamia satoja neliömetrejä.

Kunta:	SYSMÄ	Kylä:	Nuoramoinen
Nimi:	Tepoonjärvi	Inv.nro:	

Mj.tyyppi:	hajalöytöpaikka	Luokka:	3
Ajoitus:	kivikautinen		

Kartta:	3121 08	Koordinaatit:	Paikka
	X: 6811 60	Y: 3440 46	Z: 115.0

Kvartsi-iskos (?), löydetty polulta ent. rantatörmästä.
Etelään laskevaa hiekkakangasta, metsää, järvi 100 m päässä.

Tutkija:	Bilund Antti	inventointi	vv/kk	1999 / 9
----------	--------------	-------------	-------	----------

Löydöt:		
Ei luetteloitu	KVARTSI-ISKOKSIA,	1 kpl.

Paikka sijaitsee Sysmän kirkosta 15,0 km kaakkoon, Tepoonjärven luoteispuolella, noin 100 m päässä nykyiseltä rannalta, Tepoonharjun kaakkoispuolella kulkevalta tieltä rantaan menevän polun varrella.

Kartta 8

Bilund 1999:

Paikalta löytyi yksi melko iskosmainen kvartsi (ei ole luetteloitu) Tepoon rannalla olevalle uimapaikalle menevän polun varrelta. Polku laskeutuu vanhalta rantatörmältä noin 20 m tieltä etelään. Polku varten törmän reunaa on hieman leikattu. Kvartsi löytyi leikkauksesta polun itälaidalta.

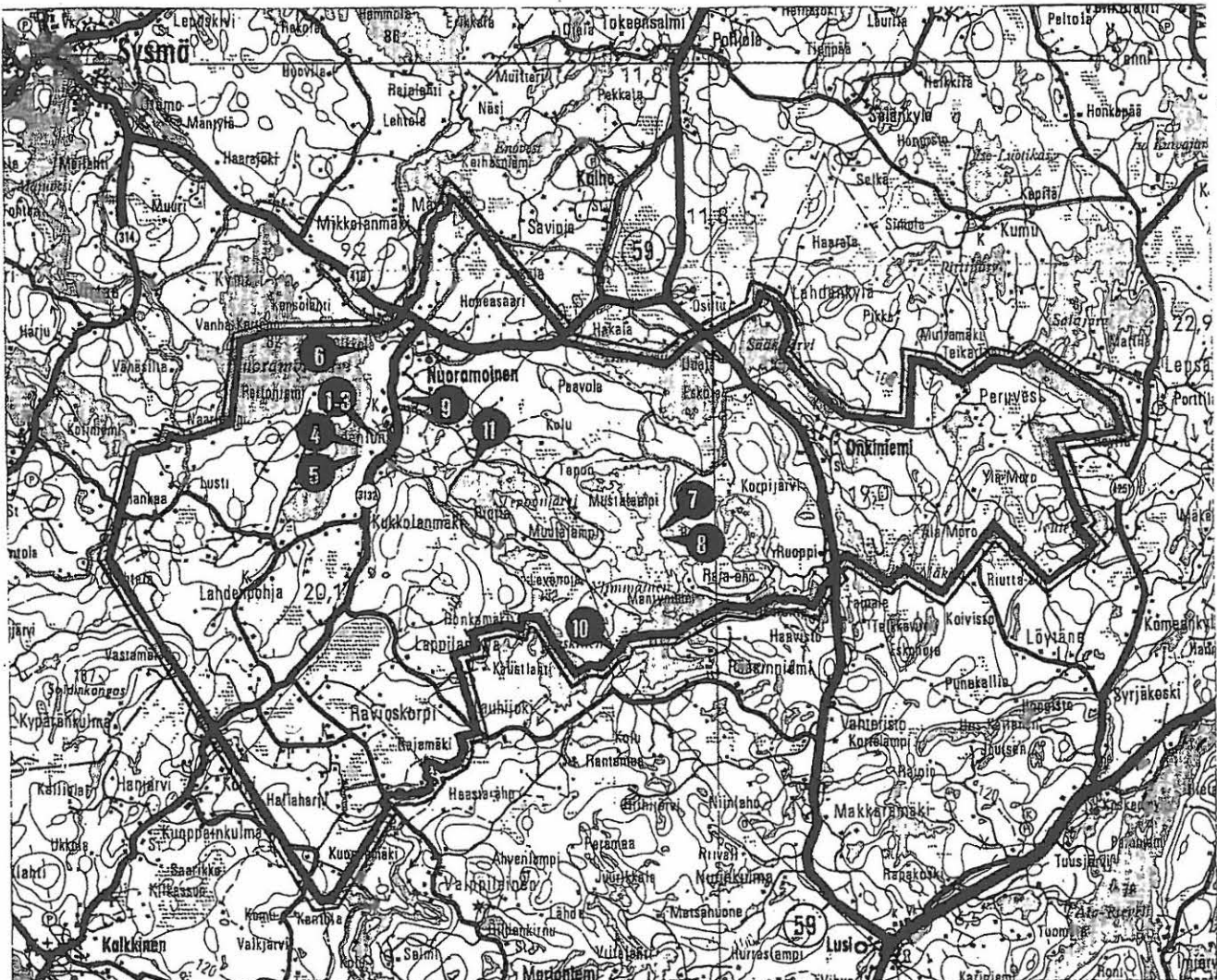
Maasto löytöpaikalla on loivasti etelään laskevaa hiekkakangasta, jolla kasvaa mäntymetsää. Luoteessa noin 100 m päässä on Tepoonharju. Törmä on parin metrin korkuinen. Sen alla on aivan tasaista vesijättöä, jolla kasvaa metsää. Polku menee 150 m päässä eteläkaakossa, nykyisellä rannalla olevalle kalliolle. Lounaassa ranta on noin 100 m päässä.

Koska maasto löytöpaikalla on erittäin sopivaa pyyntiasuinpaikaksi, tehtiin löytökohdan ympäristöön kaikkiaan seitsemän koekuoppaa. Ne sijoitettiin polun itä- ja länsipuolelle 3-15 m päähän löytökohdasta ja 1-8 m päähän törmän reunasta. Kuopista ei löytynyt mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Sysmän Nuoramoisten ja Onkiniemen kylien arkeologinen inventointi 1999
Inventointialue ja kohteet

Inventointialue on rajattu kartalla kaksinkertaisella viivalla.
Kohteet on numeroitu seuraavasti:

Nro	Nimi	Tyyppi
1	Sysmä [30] Koskuenmäki 1	rautakautinen muinaisjäännösryhmä (röykkiö, asuinpaikka ?, uhrikivi ?)
2	Sysmä [31] Koskuenmäki 2	rautakautinen uhrikivi
3	Sysmä [32] Koskuenmäki 3	rautakautinen muinaisjäännösryhmä (uhrikivi, ajoittamaton röykkiö)
4	Sysmä [100] Nordenlundin ranta 1	kivikautinen asuinpaikka
5	Sysmä [101] Nordenlundin ranta 2	kivikautinen asuinpaikka
6	Sysmä [102] Saunasaari	kivikautinen asuinpaikka
7	Sysmä [103] Taukaniemi 1	kivikautinen asuinpaikka
8	Sysmä [104] Taukaniemi 2	kivikautinen asuinpaikka
9	Sysmä [105] Vanha-Olkkola	rautakautinen muinaisjäännösryhmä (2 uhrikiveä, asuinpaikka ?, 4 ajoittamatonta röykkiötä)
10	Heinola [15] Martinlampi	kivikautinen asuinpaikka
11	Sysmä Tepoonjärvi	kivikautinen hajalöytöpaikka

SYSMÄ [30] Koskuenmäki 1

muinajäännösryhmä (rautakautinen röykkiö, rautakautinen asuinpaikka ?, rautakautinen uhrikivi ?) I-II

Pk 3121 05, x = 6812 44, y = 3438 09, z = 92-93

SYSMÄ [31] Koskuenmäki 2

rautakautinen uhrikivi I

Pk 3121 05, x = 6812 46, y = 3438 07, z = 91-92

SYSMÄ [32] Koskuenmäki 3

muinajäännösryhmä (rautakautinen uhrikivi, ajoittamaton röykkiö) I-II

Pk 3121 05, x = 6812 42, y = 3438 07, z = 89-90

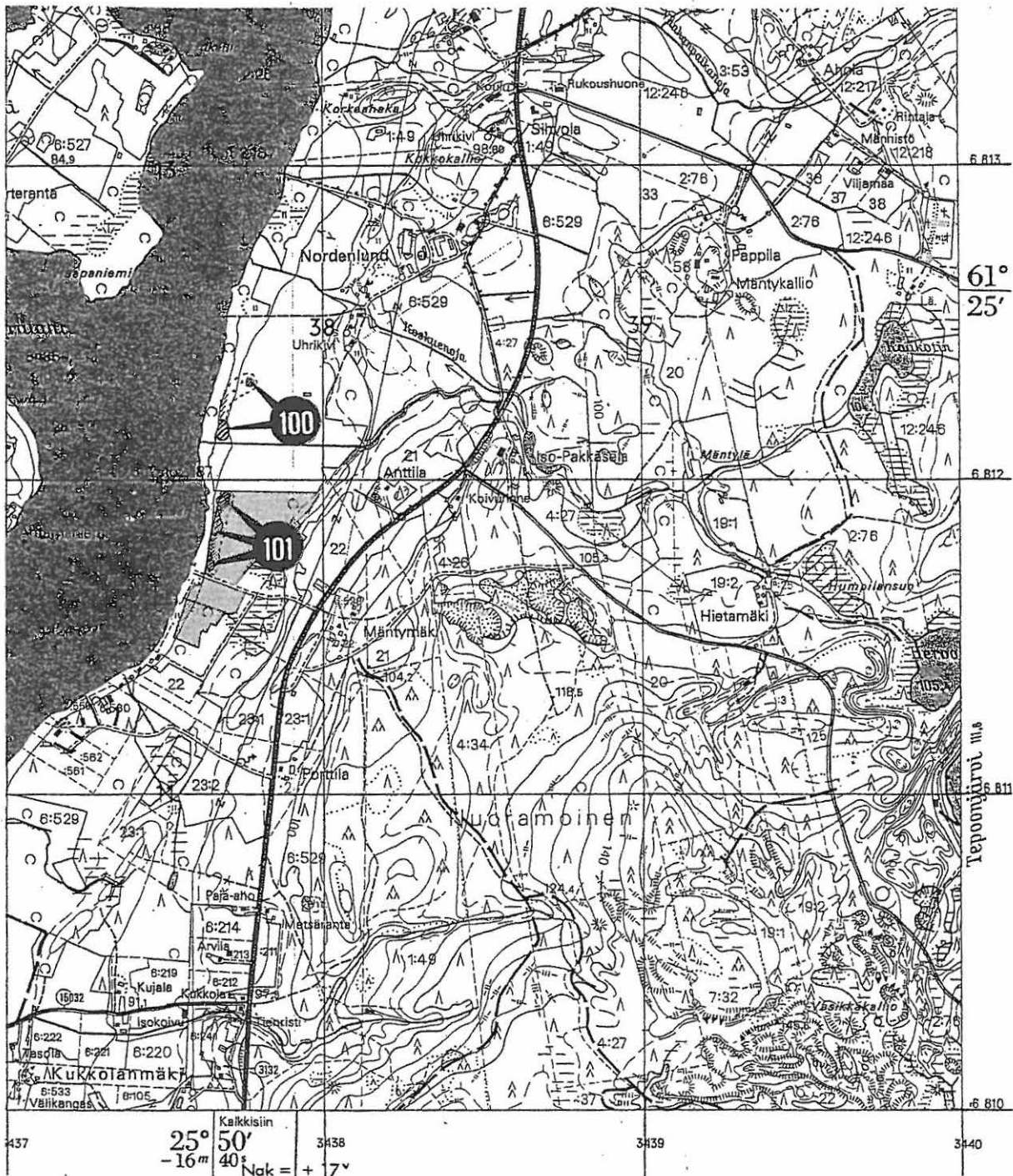
Pk 3121 05 NUORAMOINEN 1985 (1993)

SYSMÄ [100] Nordenlundin ranta 1
 kivikautinen asuinpaikka II
 Pk 3121 05, x = 6812 17, y = 3437 69, z = 84-85

SYSMÄ [101] Nordenlundin ranta 2
 kivikautinen asuinpaikka II
 Pk 3121 05, x = 6811 84, y = 3437 68, z = 85

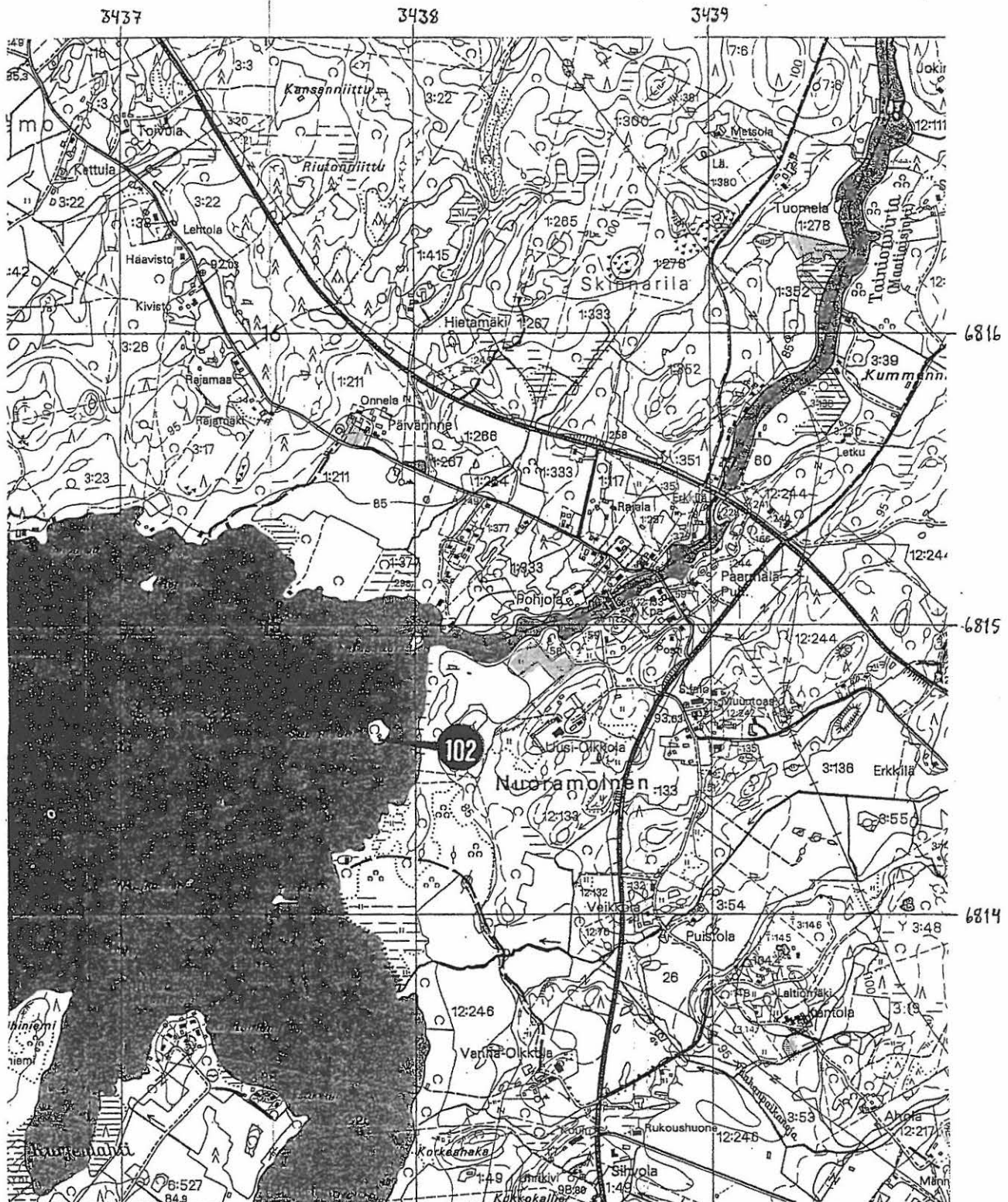
Pk 3121 05 NUORAMOINEN 1985 (1993)

SYSMÄ [102] Saunasaari
kivikautinen asuinpaikka II

Pk 3121 05, x = 6814 60, y = 3437 88, z = 85

Pk 3121 05 NUORAMOINEN 1985 (1993)

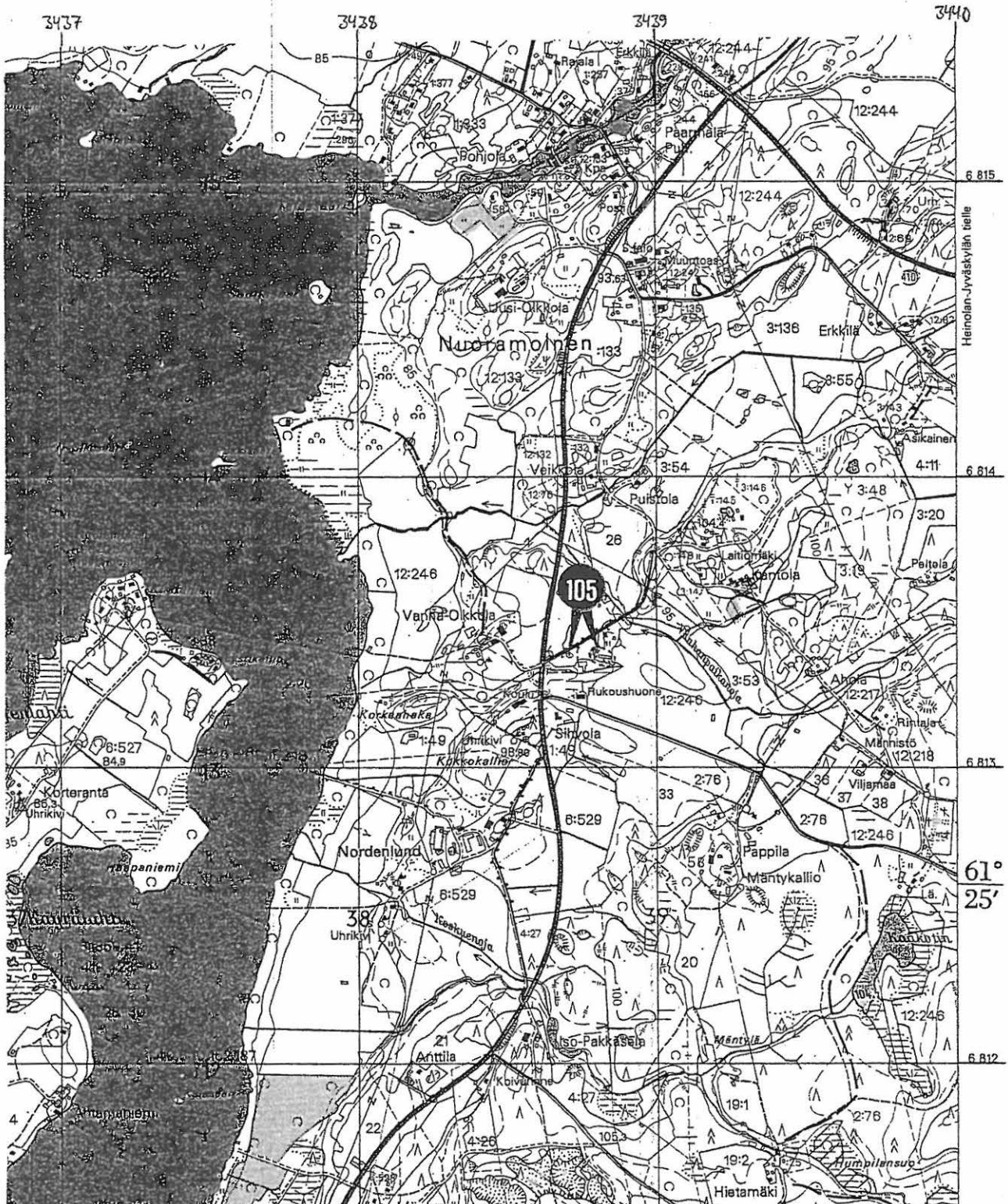

SYSMÄ [105] Vanha-Olkkola

muinaisjäännösryhmä (kaksi rautakautista uhrikiveä, rautakautinen asuinpaikka ?, neljä ajoittamatonta röykkiötä) I-II

Pk 3121 05, x = 6813 39, y = 3438 81, z = 95

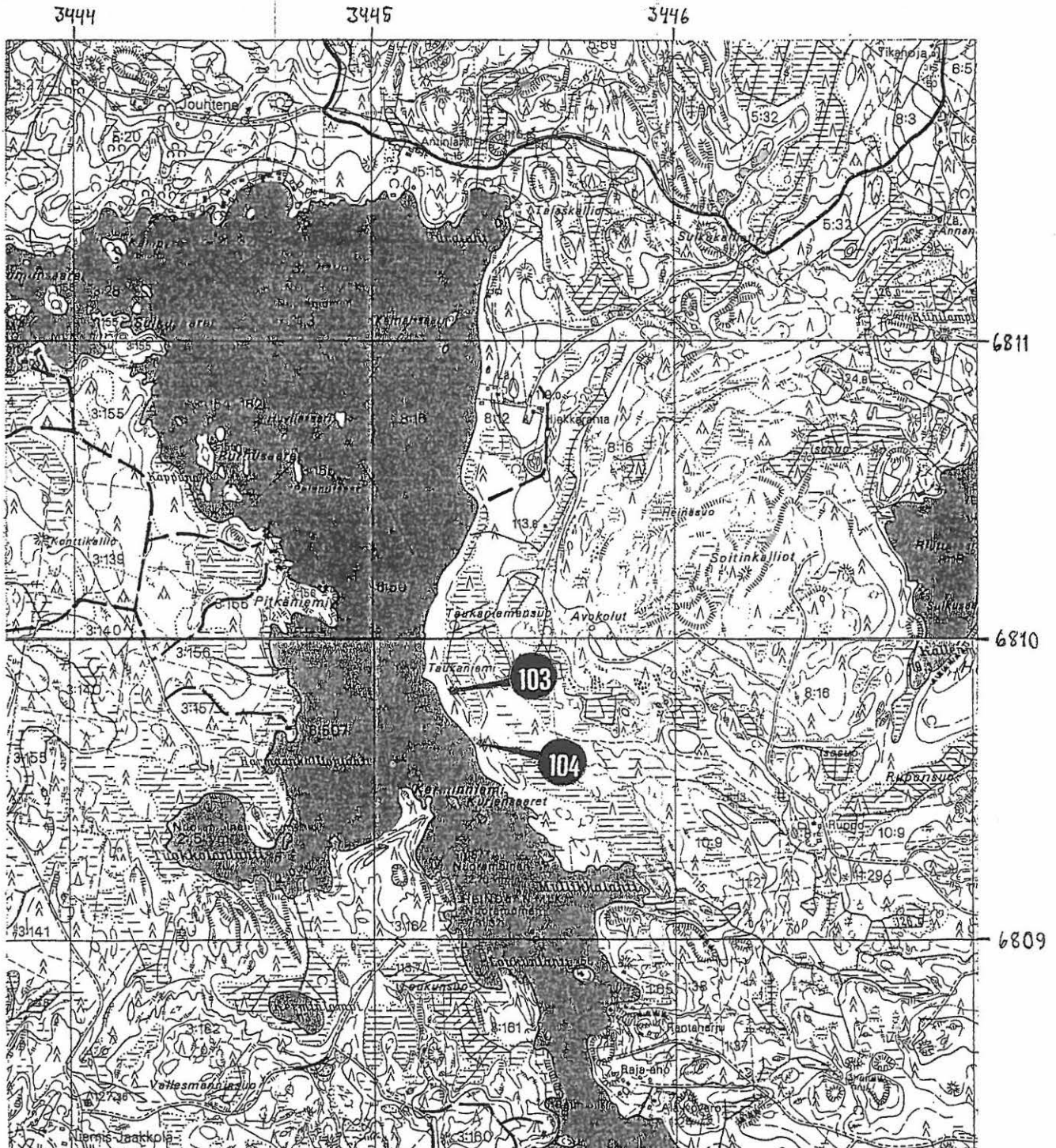
Pk 3121 05 NUORAMOINEN 1985 (1993)

SYSMÄ [103] Taukaniemi 1
kivikautinen asuinpaikka II
Pk 3121 07, x = 6809 82, y = 3445 27, z = 113

SYSMÄ [104] Taukaniemi 2
kivikautinen asuinpaikka II
Pk 3121 07, x = 6809 65, y = 3445 36, z = 113

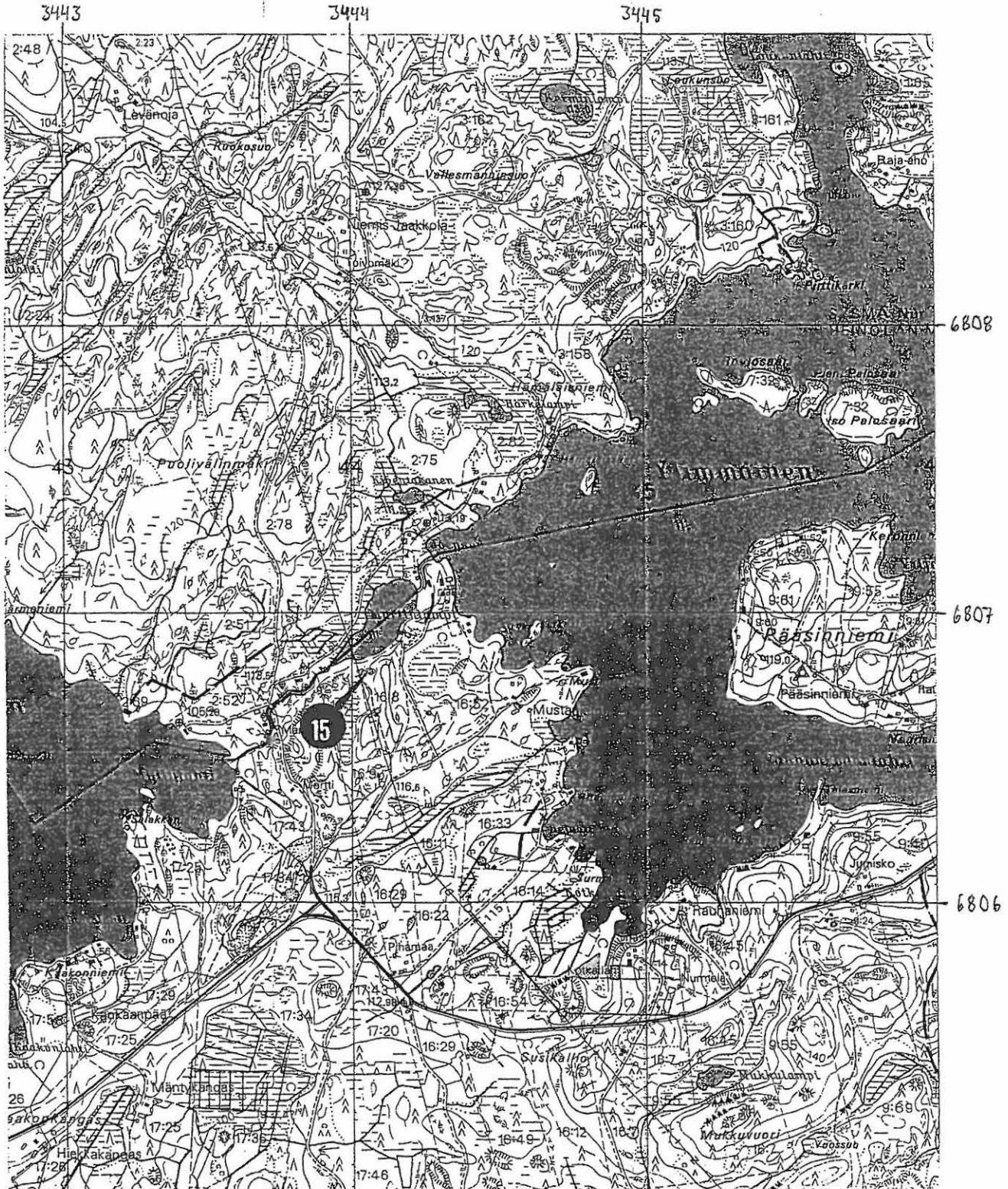
Pk 3121 07 PÄÄSINNIEMI 1985 (1993)
Pk 3121 08 KALHO 1985 (1993)

HEINOLA [15] Martinlampi
kivikautinen asuinpaikka II

Pk 3121 07, x = 6806 79, y = 3444 04, z = 115-118

Pk 3121 07 PÄÄSINNIEMI 1985 (1993)

SYSMÄ Tepoonjärvi
 kivikautinen irtolöytöpaikka III
 Pk 3121 08, x = 6811 60, y = 3440 46, z = 115

Pk 3121 05 NUORAMOINEN 1985 (1993)
 Pk 3121 08 KALHO 1985 (1993)

